ДЕРРИГАЧА МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союзан Коммунистически партин Нохч-ГIалгIайн обкоман, Нохч-ГIалгIайн АССР Лакхехьарчу Советан а, Министрийн Советан а орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛУ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 21 (4189). ЕРА, 17 февраль, 1966 шу. Мах 2 кап.

СИХЕИ ДИКЕИ ХЬАЛХЬЕ ГIИШЛОШ

Нохч-ГIалгIайчен промышленин предприятеш, гIишлошъеча организацеш коллективаша юкъе дIа тIехьа шерагIа ярхаш латт пятилетка хьалхарча шера план хенал хьалха кхоачашъяра йоза социалистически ахь. Хьамсарча партее съезда сийлениа каньа баха кийчлуча денояшка хьинар айденнача коллективаша дог раьса хиина хьалдаьцад металлин материалаш кхо а еш, цар чотах планал совгIа продукци арахецара московскин ленинградскин предприятеш коллективаша дIадоладаь дика гIулахх.

Вехктокхамен лоархIамен дехкараш да республикерча гIишлошъеча организацеш коллективашта хьалхашка латтараш. Укх шера хьалье йолае езаш я массенк промышленни объект. Царех я Грозненски нефтемаслозаводера керла парафиновн цех, Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача заводера газофракционирующи установка, Вознесенски газобензинови завод, Гудермесски синтетически каучук яха завод, кхыдраш. Цаха чубаха цIенош, школаш, берий бешанаш, библиотекаш, кхыйола объекташ хьалье а хьахийцад бIаьш эзараш сом ахча.

КПСС ЦК сентябрьски Пленумо белгалбаьккхаб хIара организаце ритмично, рентабельно болх бербола ияхь. Цуй решенешка хьежжа болх тоа а беш цхьайолча гIишлошъеча организацеша толамца кхоачашъяьй январь бетта план. Царех я «Грозпромстрой» треста чуйоагIа СМУ-8, СМУ-12 коллективаш, «Чечингсельстрой» треста чуйоагIа №№ 110, 223 йолча дIа-юза ухача механизированни колоннай, СМУ-4 коллективаш.

Укх шера хьалхарча бетта чурча кхоачамех бизза пайда а эцаш дика къахьийгад «Грозпромстрой» треста СМУ-8 коллектив. Январь бетта план 101 процент кхоачашъяьй цо. Из вIаштIехьдаьннад къахьегама дисциплина теха а ца еш болх дийса вIаштIехьбаккхарах, халача балхашта механизаци ярах. Балха юкъекхиьай дикагIйола методаш, шерра социалистически ахь йоаржаьй бригадашта, сменашта юкъе, хан-ханнахьа цун итогаш ийй.

Цхьабакъда, хIанз а шоай чурча кхоачамех бизза пайда эцаш дуккхача гIишлошъеча организацеша. Из дьаьхок укх масалаша: «Грозхимнефтестрой» тресте цхьаккха гIишлой-монтажни управлени яц январь бетта план кхоачашъеь, «Грозпромстрой» тресте эггара тIехьаюссанех я СМУ-4, СМУ-11, специализированни СМУ коллективаш, хIаьта «Чечингсельстрой» тресте вшта тIехьа латташ я СМУ-2, СМУ-5 коллективаш. Цар дIабахача бетта план 50—75 процент мара кхоачашъяьяц. Шера хьалхарча бетте а паччахьалкхен декхар тIаьнсад цу гIишлошъеча организацеш коллективашта.

Цу коллективай болх эсала хилара бахьан цар кулгалхой, партийни организацеш план кхоачашъяра ханнахьа оарцагIа ца ялар да. Шу чьехдала тахьа да, план а декхараш а кхоачащде кхуврга ялэ уйлаш я цу организацей болхлой, инженерно-технически болалой, кулгалхой. ХIанз а дIадаьккадац къахьегамен материальни ресурсаш дуккхача объекташта дIаекъар.

ХIара гIишлошъеча организаце хила еза болх вIаштIехьбаккхара кхан. Цаккха дикагIа вIаштIехьдаргда цуй субподрядни организацешца бувзаш лоаттабе, гIишлой балхаш сихагIа кхоачаиде.

КПСС ЦК сентябрьски Пленумо кийначул тIехьагIа материально-технически Iалашо яра гIулакх дикка тоалуш латт. Цунга хьежжа гIишлошъерашна ерриге шоай уйла, теркам тIабахийта беза гIишлой материалий кхомбара. Металли материалаши кхояра хьакъехьара московскин ленинградски предприятеш инициатива шерра дIайоаржае еза гIишлошъерашта юкъе. Етта кирпиче, маркхал, басар, кхыйола материалаш ца йойтара къенсам лоаттабе декхарийла ва хIара болило. Хозрасчетни хила еза хIара гIишлошъю организаци.

Шерра йоаржае еза дикагIйола опыт. Айхха бувзам хилийтанза баргбац субподрядни организацей гIишлошъераш, монтажникашта, электрикашта, изолировщикашта, кхычарна юкъе. Халача балхашта механизаци яра теркам тIабахийта декхарийла ба хIара организаце кулгалхой. Шин сменах болх байта беза гIишлошъерашка. Штукатураши маляраши къаьст-къаьста балхаш деш хургбоацаш, дикагIйолча гIишлошъеча организацешка санна, уж шаккхе говзал кара а ерзаь, отделочни балхаш дергIола коллективаш вIашагIйохка еза хIара организаце.

Пятилетка хьалхарча шера план кхоачаш да еш цхьаккха гIишлой организаци ца хилийтара ерриге коллектив оарцагIъяккха декхарийла я хIара партийни организаци. ГIишлошъеча организацей кулгалхой бехкала бовла гIерт план кхоачаш ца яр бахьан материально-технически Iалашо во хилар да яхаш. Хоаш ма хиллара гIишлой материалаш моашша хилац. Цхьабакъда, план кхоачаш ца яр бахьан из хиниа Iац. Цун керттера бахьан да болх дийса вIаштIехьа ца баккхар, балха ха дехьа йоаш хилар, гIишлой материалех бизза пайда ца эцар, юха де дезаш брак йолаш балхаш дар, ритмично болх ца бар.

Заказчикий бехках а лелара лел гIишлой объекташкара балхаш. Предприятеша-заказчикаша кхетадац объекташ хьалъеча эшар фул хьажа а шига ца хахдаш тIахьожам лелабе а безараш шоаш хилар. Цхьайола моттигаш нийсалу заказчикаша шоай ханнахьа документаци ца хилийтар бахьан дукаш болх сейа латташ. Дира къовсам лоаттабе беза уж сацна доле кхоачамбоацараш дIадо ца хилийтара.

ГIишлошъеча организацей кулгалхошеи специалистийн даим тIахьожам лоаттабе беза хьалъе гIишлош брак йоацаш хилийтара, ший ханнахьа, гуча а доахаш дIадаха деза кхоачамбоацараш. Зехьа гIишлой материалаш йоаерашта бе боаргIа бехк бар, оборудовалех, машинех бизза пайда эцийтар, графиках коллективашка болх байтар цар керттерчарех цхьа декхар да.

Профсоюзий организацеша кхоачашдайза даргIоацаш да бригадашта, сменашта юкъе шерра социалистически ахь йоаржаяр, прогрессивнегIа йола методаш балха юкъехкхьар, ханнахьа бахьча балха итогаш яр. Къахьегама дисциплина теххаерашца къовсам лоаттабе беза цар.

XI ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНИ КОНФЕРЕНЦИ

Информационни хоам

Селхан, город Грозне Ленина цIерахча культура Двореце болх бе йолаенная XI Нохч-ГIалгIай областной партийни конференция.

Конференце кулгалдара органаш хорж: президиум, секретариат, мандатни комисси.

Берригача делегаташа дог гIоздаьнна тIоараш а тохаш конференце сийлен президиуме хержар КПСС Центральни Комитета Президиум.

Конференце балха лен повестка чIоагIъю:

1. КПСС областной комитета балхах йола отчет (докладчик нов. С. С. Апряткин—КПСС обкома хьалхара секретарь).

2. Ревизионни комиссе отчет (докладчик нов. А. М. Решетников — ревизионни комиссе председатель).

3. КПСС областной комитет харжар.

4. Ревизионни комисси харжар.

5. КПСС аргIанарча XXIII съезде бахийта делегаташ харжар.

Конференце чIоагIйир нов. О. С. Беляева яь мандатни комиссе доклад:

КПСС обкома отчетни докладахи ревизионни комиссе отчетни докладахи превешка къамаьлаш дир. С. В. Синельникова — КПСС Грозненски горкома секретара, Д. П. Санько — КПСС МалгIабика горкома секретара, Г. Ф. Пальчикова — «Грознефтехимзаводы» яхача объединене начальника, А. Ч. Осмаева — КПСС Шаьла райкома секретара, В. М. Шейкина — «Красный молот» яхача завода парткома секретара, С. Д. Цолоева — КПСС Наьсарен райкома секретара, В. Б. Назарова — «Грознефть» яхача объединене начальника, Р. П. Дулерайна—«Знание» яхача общества председателя, Т. М. Мусаевас — Шаьла района «Джалка» совхоза шекара свекла лелаеча звено звеньевас, И. М. Будгера—крекинг-завода йоккхагIа йолча оператора, М. А. Абдусаламова — Грозненски района «Советская Россия» яхача колхоза председателя, А. А. Чайкина—КПСС Гудермесски горкома секретара, А. К. Кимстача—Къилбаседа Кавказа машиннаькъа управлене начальника, Ю. В. Сухорукова—КПСС Грозненски райкома секретара, Г. М. Ржевске—Наурски района «Терский» яхача совхоза директора, Б. Б. Аибогачиева — НПУ «Малгобекнефта» № 1 йолча тохкама кIоарга бурув деттача контора парторганизаце секретара.

Тахан конференци ший болх дIахо беш я.

XI-ча НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНИ КОНФЕРЕНЦЕ КУЛГАЛДАРА ОРГАНАШ

ПРЕЗИДИУМ

Агахов М. С.	Горонко Н. А.	Крамаровский [illegible]	Синельников С. В.
Апряткин С. С.	Головин [illegible]	[illegible]	Старовойтов В. А.
Асадбеков А. А.	Гобеев [illegible]	Лобода А. Д.	[illegible] А. А.
Агаев А. А.	[illegible] А. И.	Лукьянов [illegible]	[illegible] Д. П.
Алексеев Н. А.	Дорошенко М. Ф.	[illegible] Г. Д.	Спицарев А. Н.
Абубакаров М. Н.	Жиганов В. Н.	Мусаева Т. М.	Сидельников С. С.
Будгер И. М.	Ильясов Г. М.	Назаров В. Б.	Цолоев С. Д.
Беков Х. Х.	Ибрагимов С.-Э. С.	Никифоров В. П.	Чахкиев О. Д.
Варзунин А. В.	Катасонов А. Д.	Пальчиков Г. Ф.	Шейкин В. М.
Ворошилов В. Ф.	Корнилов В. И.	Первословов В. Т.	Эсмурзабиева М. А.
Вахаев Р. В.	Кимстач А. К.	[illegible] А. А.	Ясинецкий Д. П.
Гайрбеков М. Г.	[illegible] А. П.	Панин С. А.	

СЕКРЕТАРИАТ

Абдулаев А. А.	Костюченко Н. Н.	Русин В. Ф.	Стрелец Г. К.
Борисов В. И.	Ляпин М. К.	Сулин В. Д.	Хускадамова Д.
Волоцкий В. Т.	Никишина В. В.	Сухоруков Ю. В.	Якубова В. А.
Исламов Х. Д.	Пономарев С. В.	Садыков З.	

МАНДАТНИ КОМИССИ

Беляев О. С.	Дикаева А. В.	Мальсагов Х. А.	Полущенко М. В.
Гайдамакова Р. Е.	Ермолаева Н. М.	Медведев В. М.	Руденко В. П.
Головенко В. Д.	Красников В. М.	Осмаев А. Ч.	Турпов Р. А.
Дербенев В. Н.	Недзвецкая Т. В.	Придвижин И. Н.	Тазбиева К.
			Чайкин А. А.

Мехка гIолла

«БЕТТО КЪАМАЬЛ ДУ ЛАЬТТАНЦА»

МОСКВА, 15 февраль. (ТАСС-а корр). Тахан столица экранаш тIа араяьннай документальни фильмай Центральни студе яьккха «Бетто къамаьл ду Лаьттанца» яха кинохроника лаьрхIа йола выпуск. Кинокартина тIа гуш советски Iилман техникан гIоръяьнна йола керда хоттам — «Луна-9» яха автоматически станци урагIхьевар. Укхаза хьахьувах Лаьтта Iочуутийна шоаш моттигаш кхы доана Бетта ландшафта, урагIаахара схема, аппарат Бетта тIа Iоессача моттига фотосурташ. Фильме йоакха моттиг дIалоаш Iалме хиннача пу Iалаьмате доккхача хIамакна хетаь Iилмахой ЦIагIа хиннача пресс-конференцес.

СКВАЖИНАШ ВОРХI КИЛОМЕТР КIОАРГА ХУРГЪЯ

БАКУ, 15 февраль. (ТАСС). Лейтенанта Шмидта цIерахча заводе азербайджански инженерий проектах кийчъяьй Казахстанеи Азербайджанеи бурув деттаи латтача ворхI километр кIоаргача скважинашка болх байтара лаьрхIа йола фонтанни арматура. Шу эзар атмосфера йолча тIатоIамаи лаккхача температурашта лаьрхIа я из оборудовани.

Лейтенанта Шмидта цIерахча заводе фонтанни арматура хьаэнга потока тIа доаккхаргдолаш да. Ленинградски инженерий проектах предприяте хьагъяьй мехка дуккхьашкара специализированни цех. Цига арматура хьалра ерриге процессаш механизаци автоматизаци яь я.

КЪИЛБАСЕДЕХЬА ГIА БОАХ ГАЗОПРОВОДО

КУНГРАД. (Узбекски ССР). (ТАСС). Средни Ази—Центр яхача газопровода трасса сангар чу йоккха диаметр йолча турбай бIеалагIа километр Iейнлий дахаи, 14 февраде.

Каракумаш ессале — мехка гIалла зоараш километраш бIаьхбенна бещ латтача Iалаьмате боккхача гIирса эггара халагIа йола участок я.

Кердача пятилетка дьалхарча шера болх бе долалацийта деза за газопровода кхоалагIа дакъа — 1300 километрал тIех даха дIоахал.

АВТОМАТИЧЕСКИ ЛИНИ ШИНХ БЕШ Я

МИНСК. Деталь цхьай автомата тIара шеккал тIа ялц. [illegible] нонагIа кийчача изделе формехьа а ерзаш. Цу юкъе конвеер тIа кхоач саккат деаль заготовка. Управлене пульта тIа цIе лаааьа лоттлу. Электронни приборашa брак гуш йоаккх, автоматически приспособлене деталь някъзара йоаккх.

Ишта болх бу Мински автоматически линей заводе кийчъяьча ЛМ-157 яхача автоматически лине. Из латт шийтта цхьанпозиционни агрегатах. Лини Iалацъяьй тIеха инструмент хувцача системаца. Цо Iалашду лаккха оасарлен тIехдика обработкей хулийталга.

ЛМ-157 кийчъяьй автомобильни промышленноста заказах.

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРИЙ УДАРНИ ВАХТА

СМОЛЕНСК. (ТАСС). Дийнахьа бусн Iаттагара итт килограмм шура—изаал шура теларца белгалдаьннад февраль беттара шийла да Смоленски областе «Сычевка» яхача племенной завода фермашка. Ши-кхо шу хьалха цу тайпара хьокхамеш бIаьсте мара хилацар. Цхьабакъда, хIанз боахаме чIоагIа йола доаьъдий база я.

Сычевски районе дакха хьоккамаш доах «Дугино» яхача совхоза а кхыча боахамий а болхлоша. КПСС XXIII съезда сийна йолча къахьегамий вахте а этта, цар шурий зайпаш дIахьехийта сийна цу хенига кхоачаш яхийтачул бит бIаь тони тарга хухагIа продукци.

«КЪОНАЧА ГВАРДЕ» ЦIА

Комсомольски сийлен городе — Краснодоне «Клятва» яхача бронза памятник хагIача майха тIа кастта хьалбергболаш ба кхагахи шлакоситалахи бу керда хоза гIирс — «Къона гварди» яха къоначар цIа.

Цу цIен проект общественни хьисапагIа оттаьй зональни экспериментальни проектирование Iилматохкама института къоначаа архитекторашa. Проекта лардe лаьпабар энтузиастий группана кулгалдеш хиннача Киевски инженерно-гIишлошъяра института выпускника В. Сапронова дипломни болх.

Ансамбла керттерча здане чу музей хургъя. Цун шоллагIча этажа тIа оттаергъя экспозицеш: сийлен цIи хезача комсомольски подполье документални йолиенеш, къонагвардейцашта хетаь искусстван литературан произведенеш, даьттан шира ерригача майIигашкара яхаьйта письмоши совгIаташи. Цуна уллув хургъя кинолекторий. КIалхарча этаже хьаелла лаьрхIай «Турпалий зал».

«Къонача гварде» цIагIа тор [illegible] къахьегамна совгIаташ дIатергIа. Уклаза кагирхой вIашагIбетталургба къахьегама [illegible] гварди [illegible].

ШоллагIча здане чу хьаелларгья библиотека, кафе.

Комсомольцаша узарий гIирс лаьрхIа дIакхайнабаьб из гIирс, дIаьта, из укх шера хьалбе болабенга я лаьрхIад.

СССР Лакхехьарча Совета Президиуме

Керда лоамах техника караерзара юкъе тIехIаьнна доккхий толамаш дахарах, кIор бахара лакха технико-экономически хьеххамаш долхилта Iалашдарах, бригадашта ле ха а довш кулгалдарах СССР Лакхехьарча Совета Президиумо Социалистически Къахьегама Турпала цIераш теххай: «Луганскуголь» яхача комбината «Коммунарскуголь» яхача треста Косиора цIерахча № 1 йолча шахта очистни забоя лоамах болхлой комплексни бригада бригадирах нов. С. Н. Воротникова; «Донецкуголь» яхача комбината «Петровскуголь» яхача треста «Трудовская» яхача № 5-БИС яхача шахта очистни забоя лоамаш болхлой комплексни бригада бригадирах нов. И. И. Стрельченкох, «Артемуголь» яхача комбината «Шахтерскантрацит» яхача треста № 2 йолча шахта очистни забоя лоамах болхлой комплексни бригада бригадирах нов. М. И. Теличенкох.

Цу шахтай болхлойи инженерно-технически болхлойи йоккхача группана СССР орденаши медалаши еннай.

* * *

Монгольски Халкъа Республике Дарханеи доагора - энергетически комплекса хьалхара аргIа ечь толамаш дахарах СССР Лакхехьарча Совета Президиумо 1966 шера 11 февралерча Указаца СССР орденаши медалаши енай из комплекс хьалъяра 120 доакъашхочоа.

(ТАСС).

КПСС XXIII СЪЕЗДА СИИНА

СОВГIАТА—ВЫШКА

Семилетка шерашка ткъа бархI буровой хьалье тIаийцадар «Малгобекнефта» НПУ № 2 йолча бурув деттача контора коллектив. Вышкаш ечар хьалъяраш шоватка я.

Говза оттабаьб ший участкера болх прораба Есин Владимир Владимировича. Йаьххачь хана цу бригаде къахьегаш ба Пущин Иван, Терлоев Хьамид, Хасанов-тIар Дреси Хьасани. Звенона керте латт уж хIанз, царца Iомалу бригаде хьауха къона болхлой. Цар шоай Iомадаьд плетчикаши монтажникаши балхаи, иштта массанега шийна говзал Iомайте а гIерт. Болх аттагIа бувургбача тайпара вIаштIехьбаккхарах, шоай низаца цхьадолашашта тIадожадаь доаца гIулакхаш кхоачашдарах тоаро хул цар балха ха кхоe, толамаш совдаха. Хьалхарча квартале монтажникаша хьалъе езар цхьа вышка. Ханал хьалха № 878 йола вышка йисте а яьккха парте съезд хьеллача денга цхьаькха а вышка хьалье тIаийцад шоаша.

В. ТАГУРОВ.

ТХА БРИГАДЕ

Социалистически ахье яьнача тха бригада коллективо декхараш тIаийцар доагор дакихара план тIехкхоачашъе. Толамца кхоачашду тIайца декхараш: январь бетта задани 103,8 процент кхоачашъяьй.

Тха балха чIоагIа лоархIаме да технологически режим телха ца яр, геолого - технически мероприятеш хан-ханнахьа яр. Январь бетта ялх скважине оаха яьча геолого-технически мероприятеша торо хилийтар дийнахьа буси доаккха мехкдаьтта 3 тонн совдаккха.

Сеца яьтта ши скважина а йолайийтай оаха, хIаьта кхыча скважинашта а тайп-тайпара цар болх тоабеш йола мероприятеш яьй.

Оаха доахаш дола мехкдаьтта боккхача маьхе да, хIана аьлча пурах дукха доал лакха дикал йола даьттеш, парафин. Цухьа цун цхьаьккха килограмм ца йойтара къоисам лоаттабу бригадерча хIара сато. Цу даькъе эггара лоархIаме да технологически режима тIара ца бовдар. Технологически режим толхаяь моттиг нийсъелча ерригa коллектив оарцагIйеал тха, нийсденна гIалат сихха дIадоаккх.

Ала деза, укх тIехьарча кхаь бетта технологически режим цхьанна скважина тIа телхаяь ца хилар.

Дика новкъостал ду тхона нов. Фройтах кулгалдеча тохкама группера наха. ДуккхагIа йолча хана оаха алаога а ца хьежаш шоаш хьож уж скважинай хьалага. Цу бригада операторашa Геромовас, Солнышкинас скважинай болх техкачул тIехьагIа цу сальете кхоачамбоацараш дIадахара де дезар белгалдоаккх.

ЧIоагIа аттача баьлар тха болх промысла телемеханизаци яьчул тIехьагIа. Диспетчеро ше вагтIачар тIахьожам лоаттабу скважинай балла, хьалда санна массанахьа го баккха а ца безаш. Шоай болх цIенхашта, нийсен, тешамен лелабу дигпетчерашa нн. Ардашевас, Верещагинас, Бравцовас, кхычар а.

Дукха ба бригаде хьаьнала къахьегараш, коммунистически къахьегама ударникаш. Царех ба операторашa нн. Хамдиев, Шинков, Авани, Бороникова, иштта кхы дукха бараш а.

Социалистически ахье дукхаза хьалхара моттигаш яьхай тха бригада коллективо. хIанз кхы а дикагIа къахьега безам болаш а да.

О. ПЕРЕЯСЛОВА,
«Октябрьнефть» НПУ телемеханизированни промысла 4-ча бригадин оператор.

КВАРТАЛА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Хьайбай продуктивность лакхъяраи уж яхарга дIабода мах кIезигбараи берригa низ тIабохийт Сунженски района «Восход» яхача колхоза хьайбаш лелaдераша.

Укх кердача пятилетка хьалхарча шера оасарле къахьег Махаури Осман бригадир волча ферма хьайбаш кхоабараша.

Укх шера хьалхарча квартале паднах паччахьалкхенна 250 центнер шура дIаяла езаш бар ферма хьайбаш лелaдераш. ЦхьалагIа февраль хьатIакхоачаш приемни пункташка 254 центнер шура дIа а душ толамца кхоачашъяьй цар из план. Из боккха толам ба.

Шоашкара хьокхамаш гейт хьалха латтача доаркаша Б. Чемиевас, Ф. Арсанукаевас, кхыбараша. Цар ца нийсбала беза кхыбараш а.

И. КИРОВ.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДУ

Дазадача шера итогаш а яь керда лакхара декхараш тIаийцад Грозненски района Ленина цIерахча юртбоахама артела.

Хьалха латтача Iалманна карагIдаьнараш харде а лоанаш, хьайбашта дика гIулакх деш пятилетка хьалхарча шера планал совгIа паччахьалкхента 100 центнер дулх, 500 центнер шура, 50 эзар фуъ, 200 центнер длат, 120 тонн комсаш йохка лерI колхозоша.

ТIайна декхараш кхоачашдара шерра къовсам боаржабаьб цар.

Хьалхара дог гIоза толамаш дакхад колхоза хьайбаш лелaдераша.

Дазадача шера укх хана яьнчул пкъам ахазен—шоаза дукхагIа йоакх хIанз фермашка шура.

Пазадаш план тIехкхоачашъеш хьабоагIа дукхагIа бола доаркаш. ХIара беттача Iаттагара 8—10 килограмм шура йоаккхаш хьайоагIа З. Атабаева, Т. Межидова, Н. Накаева, кхыбараш.

Дукха болх ба кхаи лелaдерий а. ХIанз кхашка кхо дIаувзаш. бIаьстан юкъе хIалуергдола фу нийсден ба уж. Гуралъа дикачул совгIа укх шера 2500 тонн сно дилла деза механизаторий. Дика къахьег механизаторашa П. Ускова, Н. Демченкос.

КПСС XXIII съезда сийна колхозхошта юкъе яьржа ахь дентара денга шерагIа ярж.

ТкъоалагIа март хьатIакхоачаш хьалхарча квартала план кхоачашъе лаьрхIад колхоза хьайбаш лелaдераша.

П. АНАТОЛЬЕВ.

Советски Союз—дунен халкъашта юкъерча выставкашка

«СССР-е яь» — из тайпа йоаль тIа-тIа дукхагIа го йиш я доазол дехьа дIакхухьийтача хIамаш тIа. Автомашинаши станокаши, гидротурбинаш а медицински оборудовани а, юртбоахама техникех бекхьаш... Шерагара шу массаза доал дукхагIа хул Советски Союзо кхыча мехкашка йохка дIакхухьийта тайп-тайпара продукци. ТIа-тIа дукхагIа шерлуш доагIа дунен рынке СССР-е доаца экономически дакъа.

ТАСС-а корреспондента Н. Безлоске Ериигсоюзни торговн палата президиума председателагара М. В. Нестеровгара дийхар 1966 шера дунен халкъашта юкъерча ярмаркашкеи выставкашкеи СССР-о доацарглолча дакъах лаьца деча массехк хаттара жоп далар.

Хаттар. Доазол дехьа выставкаш уггаарца торговн палато ишта новкъостал ду кхыча мехкашцара СССР гIулакхий бувзамаш дегIаьхувлара?

Жоп. Белгалдаккха безам бар са. Советски Союзо дунен халкъашта юкъерча ярмаркашкеи выставкашкеи доккха дакъа лацарoн хIаьта, ший аргIанна, доазол дехьарча тайп-тайпарча фирмашта карагIдаьнараш хьахьокхаш йола специализированни экспозицеш уггаелга СССР-е вIаштIехьдаккхарон кхыча паччахьалкхенашцара экономически торговни бувзамаш мамогта дегIаьхувла гIерташ вай мохк болга хьахьокхаш хилар. Цу контактай ларде латт дунен халкъашта юкъера барт-цхьоагIон гIулакхаш дегIаьхувлар духьа нийсхони вIашийайлана долен гIулакхаш лелaдара принципаш. ТIом сецачул тIехьагIарча шерашка доазол дехьа оттаьча шин бIаь совгIа ярмаркеи выставкашкеи дакъа лаьцад Советски Союзо. Цу юкъе Ерингсоюзни торговн палато новкъостал даьд СССР-е 300 гаргга тайп-тайпара выставка оттаьча дуккхача кхыча мехкий фирмаштеи организацештеи.

Советски выставкаш доазол дехьа тIа-тIа чIоагIагIа лоархIаш хилар хьахьокх укх факто. ДIадахача шера вай мехко доазол дехьа хьокха оттайир 30 эзар совгIа экспонат юкъе йола 16 экспозици. Советски продукце дикагIа йолча образецашa доно медалаши сийлахьа дипломаши яьхар.

Хаттар. Укх шерарча выставкай «география» юцаш. МалагIаш я цига хьокха оттаергйола советски экспонаташ?

Жоп. СССР халкъа боахама деррига доакъош шерра хьокха оттадаьча дунен халкъашта юкъерча 12 ярмарке дакъа доацарга укх шера Советски Союзо, торгово-промышленни 3 выставка вIашагIтохаргья. Шантача шерашка а санна, советски павильонаш хьаелларгья дунен халкъашта юкъерча традиционни ярмаркашка социалистически мехкашка, белгала аьлча, городашка Лейпциге, Будапеште, Познане, Пловдиве, Загребе, Брно.

ХIанз чIоагIа уйла тIайохийт март бетта хургйолча бIаьстен юкъерча Лейпцигски ярмаркана. Экспортни продукце образецел совгIа, арахьарча торговле Ерингсоюзни объединене цига хьокха оттаергa дукха технически керда хIамаш.

Советски изделеша йоагIаш йола моттиг дIалоацаргья Дамаскен (Сирия) Измирен (Турция), Бангкоке а (Таиланд) Алжире а хургйолча дунен халкъашта юкъерча ярмаркашка.

Советско-бирмански гIулакхий истори чухь оттара хьалха советски торгово-промышленни выставка хьаелларгья Рангуне. Цига шерра хьокха оттаергья Бирма экономикана чIоагIа хьаштелаш йола экспортни продукци. Хьажа баьхкарашта бIаргагургья станокаш, автомобилаш, гIишлошъярен подъемно-транспортни механизмаш, кIалаш ду машинаш, медикаменташ, книжкаш.

ЙоккхагIчарех дархIа метаргйолаш я Японера выставка. Цун экспонаташта юкъе хургъя горно-шахтни оборудовани, металл тела станокаш, автомобилаш, юртбоахама машинаш, кустарно-художественни изделеш, кIувсаш, ловзоргаш, к. кх. дI. Советски Гаьнни Восток дегIаяра хетаеш я экспозице къаьстта раздел.

Ца аьлча даргIаш март бетта КНДР столице ший наIараш хьаелларгйолаш йолча халкъе лелaдеча тоавоий выставка хьакъехьа а. Хьажа баьхкарашта цун стендаш тIа бIаргагургья СССР-е арахецаш йоаа массе тайпа продукци. Выставка хьаелла да экономически культурни барт-цхьоагIон гIулакхий хьакъехьача советско-корейски соглашенена кулгаш даьь 17 шу дузача денца нийсдаьд.

Советски Союза укх тIеххьарча хана Iилма, техника, культура даькъе карагIдаьнараш доазол дехьа шерра хьокха оттадаро, аьлар М. В. Нестерова юххера ше къамаьл ваь воалаш, новкъостал дергда СССР кхыча мехкашцара экономически торговн бувзамаш кхы а дукхагIа дегIаьхувлаваи чIоагIдараи, машараген прогрессаген бугача йоккхача керда лаьрIа хургда цунна.

(ТАСС).

ПОЛИТИЧЕСКИ ДЕШАРА — ХАДДАНЗА ТЕРКО

1964—1965-ча дешара шерарчул дикагІа вІаштІехьдаьккхна дІадолийнад ю шу партийни просвещене система.

Кердача дешара шера йиза кийчо льир партийни дешара система. Пропагандисталла хоржар дикагІа кийчбаь, дешара кхетам лакхагІа бола, практически балха опыт йаккхагІа бола нах. Пропагандисташ ба боккхий куйгалхой, школай директораш, юрта бахама специалисташ, лораш, партийни советски белхахой. Пропагандистех 70 процент барам лаккхера дешар дийна ба, 46 саг кхаь шерагахь цхьайтта шерага кхоачаш пропагандистски балха стаж йолаш ба.

Предприятешка, организацешка, учрежденешка шІащагІ а ехка болх беш а Іилман-атеизма лардаш КПСС истори Іемадеш йола 20 семинаран группаш, 113 саг чуьоагІа марксизма-ленинизма лардаш Іемаш дийъ шера дешна ясо школа, 568 саг чуьоагІа 30 юккъанцара политически школа.

Кхалнахъ юкъе политически дешара кхетам лакхбара лаьркІа вІашагІа а ехка болх беш а политдешара 18 кружок, цига ладуьгІаш а 380 кхалнаг, царех нохагІбараш гІалгІай кхалнах ба. ДІадахача шерарчул 100 саг дукхагІа ба ладуьгІараш.

Ухх шера 1500 сонгІа саг ва марксистско-ленински теори Іемаеш, царех 500 гарита саг коммунист, 200 сонгІа саг ВЛКСМ член, 800 сонгІа саг парте боацараш, 322 саг кхалнах ба.

Партийни дешара система эненьох хІаранена тІачІоагІваьв парте райкома вихал, деррига дешара шу чакхдалалца ше тІачІоагІвальча эвешэ балха тІахьожам лоаттабу цо.

Цул сонгІа, КПСС райкома пропагандай агитацеи отдела берригача болхлошка хІара кІирах—оршот дийцахьа дІа а болхаш тІахьожам бу партийни дешара система политзанитеш дІа миигта хьу хьожаш, цига практически коньыестал ду цу ерригачу эвешьи балха.

Пропагандаи агитацеи отдело динкийчъю хІара эргІанара заняти яа пропагандисташта вша ерригх материал. ХІара бетта семинараш ю пропагандисташца. Ухх шера дикарь бетта кхьаст-къаьсте семинараш-совещанеш йир промышленни юртбоахамен пропагандистанаца.

Партийни дешара дешаш хан-ханахьа дуьц КПСС райкоме, пропагандай агитацеи отдела заседанешка.

Масала, дешара шу доладенча деня КПСС райкома бюро дийцал ухх тайпара дешаш: «Партийни дешара системе хьалхарча денешка лаьча занятей итогий хьакъехьа», «Знаменский» совхоза партийни организаце коммунистий политдешара кхетам лакхбара хьакъехьа», кхыдараш.

1965 шера ноябрь бетта КПСС райкома пропагандай агитацеи отдела заседанешка дийцдо «Назрановский» совхоза Пхьилакъонгий Юртарча ялат дІадйдча пункте партийни дешар миита латт. Цу фхьанпарча партийни организацей секретарашна цн. Д. И. Мальсагошех А. С. Плиевгеи дІевхампта дІахьедир политзаните тІехьаьха мегаргІсапигарь. Уж дешаш дуцарах дика тІехьале хилар. ХІанз болх дикагІа бе льинай цу юххьвицарча парторганизацецкарча партийни дешара система эррига эвеньаш.

Пайда оача тайп-тайпарча цу ерригача формашца а средствашца а коньыестал ду партийни дешара массе эвеной болх лерттІа вІаштІехьбаккхен политзанитей идейни чулоацам лакхбеш.

Партийни дешара шокагІа йоча шотьывшка дика вІаштІехьъьа, идейни теоретически боарам лакха болаш ю занятеш.

Пропагандистийна дика кхоачашу шоай дешараш, лерттІа кийчбале хьабоагІа занятешка. Къаьсттa дика ю занятеш нальэнода шин шерарча школе — (пропагандист нов. М. З. Йоран), «Знаменский» совхозерча Іилман-атеизма лардаш Іемаеча семинарски группе (пропагандист нов. Х. М. Албогачиев).

Парте районни комитето дІанз ерригача юххьвицарча партийни организацей терках тІаберзабаьб партийни дешара система ерригача эвеньашкара дешара шу толамца чакхдаккхара.

1966 шера март бетта хургІолча пропагандистий районни методически конференце хьахьоккхаргьа 1965—1966 дешара шера партийни просвещене ерригача эвеньаша балха итогаш.

Д. ТОЧИЕВА,
КПСС Назрани райкоме пропагандай агитацеи отдела заведующи.

Отчетно-хоржама собранера

КОЛХОЗХОЙ ВАХАР ТОАЛУ

Воккха боахам бац Грозненски района Ленина цІерах йола колхоз. Цу боахама доалахьа 4500 гектар лаьтта да, цох 1860 гектар оахаш да. Цхьабакьда, лаьттах укказа бизза пайда эц. Цу лаьтта 1200 бежан, 2000 устагІа, бархІ бІаь хьакха, пхи эзар ков тІара оалхазар кхоаб колхоза.

ДІадахача шера ерригa юртбоахама продукташ паччахьалкхена дІалара план тІехкхоачашйир боахамо. Паччахьалкхен план кхоачашъярах ахчан доходий план кхоачашъе а торо хилар. Планах 354 эзар сома бе безача 380 эзар сома пайда бир.

Ахчан доходий план толамца кхоачашъяра боккхача лоархІаме хилар КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш. Паччахьалкхено дІаийача продуктех хьетела мах лаккхбарах колхоза тІаккхийтар 39 эзар сом пайда. ХІаьта дІадахача шера беррига боахама хиана цІена пайда 132 эзар сом ба.

— Колхоза ишал пайда тІабара бахьан, — йоахар ше хьамахь деш колхоза председателa нов. Н. В. Гагуева,—боахаме хозрасчет юкъайоалаяр да.

Колхоза производстве хозрасчет юкъейоалаярах дерригача шера артела ахча хІара колхозчо лоархІар, ше болх беча махулла из кІезигагІа дІагІоргдолаш хІаьа а дора. Цу дерригaно дика пайда а бир, колхоза экономика лакх а йир.

Енъаш йоаца колхоза фонд шерьара боккха терках тІабехийтар отчет луча юкъагІа колхоза правлене. Енъаш йоацача фондана дІачутела ахча планах 41 эзар сом хила дезача 53 эзар сом хилар.

ДІадахача шера птичник, гараж, мастерской, гоараш чулатта кхий хьалдир. ДукхагІа хилар колхоза паркера машинаш, трактораш, кхыйола юртбоахама техника.

ДукхагІа хинад отчетни юкъа юрта культура лакхъярга дІадахийта ахча а. Ши бІаь бера лаьрхІа школа, хьайбаш леладерашта цІа хьалдир дІадахача шера.

Производство дегІайоалаяча кхы а доккхагІа толамаш даьхар колхозо, нагахь санна ерригача торонехи резервнехи боахамо бизза пайда ийцабалара кхе а доккхагІа хургдар уж.

Эггара кІезигагІа пайда ийца ресере лаьтте лелаяра культура лоха хилар йолга белгалдаьккхар собрание колхозхоша.

ДІадахача шера во хьайкар колхоза гуракьа дув кІа, гидуаргаш, кхыйола культураш.

Из соахка ха во оттарца дувза гІерт колхое цхьабараш. Цхьабакъда шоаш хьамаьлаш деш колхозхоша Чичаева, Демченкос, Карсаева, кхыбараша яьххача тайпара беррига бехк ха - оттама дІатІабнала йиш яц. Колхоза ялаташ во хьушкара бахьан кхы да: дІадув фу во хилар, лаьтте леладара культура лоха хилар.

1965 шера кхашна деррига а цхьа эзар тонн кхо тассар укказа. Звеньевойс Демченкос яхачох, кхо ве кийчдаь хиларах дукха оасар даьлар кхашна, цувн дукха зе хилар колхоза.

Хувцаш культураш дІаера расспорядок гІожа теллайора колхозе.

Масала, цхьан участка тІа цин шера вІашта дІайийра гидуаргаш. Іарна даьча Сунжа хий тІадоачатеІача моттиге 300 гектар оаха лаьтта улл колхозе. Соахка цу лаьттан бархІ гентарах хІаранe тІара гІадамаш а тІехь йолча ношача хьажкІий 350 центнер яькхар укказа. Иштта ялат дика хьувинкъаше а боаггІача тайпара пайда эцац гІолхозо цу лаьттах.

Кхашкарча культурай хьувнъам лоха хиларах, хий тІадодаш теІача дадача лаьттаех бизза пайда ца эцарах колхоза доаньара бааз а мельелар.

Цудухьа колхоза юкъарча хьайбанта рационах доаттІача тайпара доаньар дІахьдачц хІанз. Из бахьан долаш колхозе дукха доаллайре, дукх Іалаьмито кІезига тІахкийтар, хьайбашнера йоала продукташ кІезига я, уж яарга дІабода мах лакха ба.

Уж дерригa кхоачамбоацараш бахьан долаш колхоза зоотехнике нов. С. Я. Останчука лаьрхІачох 100 эзар сома маьха гарга хьайбай продукташ хьа ца йоахаш йисар колхоза.

Цудухьа лаьтта леладара культура лоха хиларца кхы дІахо метар лелабе йиш йоацилга белгалдаьккхар собрание колхозхоша. ХІанз ду дарьхе да мел дезар деш да колхозе.

ВІаьстан юкъе ялаташ дІадуургдола лаьтта эаба аьхад. Дабь оахаш хІара гектара ши центнер кхоачийтаж суперфосфат тессай. ВІаьсти хьажкІашш гидуаргашш дІаеле 2600 тонн фирдаьнна кходулларгда, цох хІанала 1000 тонн кхашна дІаэлад колхозхоша.

ДІадахача шерашна санна долаш дІадув фу кийчдара хІане дукхагІа йоакхо ю колхозе.

ДІадахача шера кійчачул дикагІа пайда эца лерхІ колхозе ухх шера минеральни удобренех. Гуразьа дІадийнача илаташта тесса 50 тонн селитра кийчъяьй боахамо. Хий тІадоача теІача уккача лаьттаех бизза пайда эцара мел эзар де а лерхІ.

Цу дерригaно торо хулийтаргья культурай хьувнъам лакхбе, доакъара бера чІоагІье, дІахо а чІоагІъергья колхоза экономика.

Йоккхий планаш я ухх кердача пятилетка хьалхарча шера колхозхой.

Планах сонгІа паччахьалкхенга 20 тонн ялат, 50 тонн шура, 100 тонн кожсаш, кхыйола растениеводствах хьайбай продукци йоала, хІара гектара тІара 16 центнер гуракьа дув ялат, 12,5 центнер гидуаргаш чулоца лерхІ колхозхошна.

Цул сонгІа гІишлошъяра планаш а я цар. Ухх шера керда силадаш хьалъергья, цхьан ферма дерригачa хахача балхашта механизаци ергья, водопровод юларгья, ерригача хьайбай помещенеи новшна асфальт юлаиргья. Хьалдергда хьехархошта лаьрхІа цІа, колхоза амбулатори, иштта кхы гІирсаш а.

Иштта колхоза экономика чІоагІъяра керда декхараш белгалдаьй колхозхоша отчетно-хоржама собране. Уж кхоачашдара къовсам лоаттабергба колхозхоша специалисташа пятилетка хьалхарча шера.

А. ПИНЬКОВ.

ТІЕХЬАДИСАЧА ГІУЛАКХАШЦА-КЪОВСАМ

Дукха ма гулбеннабар ухх деношка Ачхой-Мартана района СаьмуІашка хиннача, тІехьадиса гІулакхаш дІадлара хетальча стоде. Цига бар «Самашкинский» совхозен консервни заводен болхлой, школай хьехархой, кхыбараш.

Сходе доклад яьча КПСС райкома хьалхарча секретара В. Ф. Русина белгалдаьккхар сейлентка тІехьара шу Ачхой-Мартана района хьалхьотамхоша, дерригача советски халкъо а санна, дика чакхдаьккха хилар. ТІехкховчаньпьй ялат, дуьх, шура, тха, фуаш, баьца дааараш, сом паччахьалкхенга боххара цхи. Дукха ба районе хьоккхане болх барах доккхий правительствени сонгІаташ — орденаш медалаш тайина кхьхьегамхой.

Цхьабакъда, вайна хазахето а, болх а ца беш нахха хьахь дуаш баха гІертараш а ба районе. Уж ба дьина керте латтараш, мурдий тхьамьдаш, моллаш, цар хьехамаш хьалуумараш, хлопва бола мехкарий маьре уахийтараш, дукха нотий кхувларш, уж санна дола харцахьа гІулакхаш могаду цар, берашна, кхьаста йиІигашка ма дешийта йоах, берантех цхьаболча хагирхоштеш во влияни ю. Из бахьан долаш дукха йиІигаш дешарах лаьха а кхьметтел 8—9 шу дарьшиачa бераш а тІехьа марха кхоабаш, хамахаш деш моттигаш я. Дукха ха йоал цу тайпара мурдий влияниена хІалд дахача бераша бакъдар а харцдар а кхеталалехьа, вай вахар долча беста дайда а дайда дьина баьдеча хьамех уж мукъадалалехьа. Цудухьа никъ бехка беза ды хьехабе райта, дехка баха беза уж шоаш харцахьа гІулакхаш леладарах, цара къовсам лоаттабе беза царца...

Цу дешанта шоаш геттара раьза хилар а, хьина хьехамаш дерашца яра къовсам лоаттабе а уж сонгабе а шоай чу кхоачарг хинара хьахьехар сходе кьамаьлаш дахча дукхахача юртхоша.

— Эхь долаш а дхьаина тайпара мегаргдоацаш а хІамаш да Кунта-Хьажий вирдах болча цхьаболча мурдашa вай юрта лелалераш, — аьлар пенсионера Бакиев Элжуркъас. Къаьста ухх тІехьарча хана хаст-каста вІашагІбеттал уж. Соахка 11-ча цоне, делкъийга дар из. Юртхой сихбенна ка бола ялаташ чуэцаш а кхыдола балхаш деш а болча хана Ибрагимов ГІайрбика цІагІа чу гулбенна зикар деш а наламаш йоахаш а хилар вурийтар мурд. Царех дукхагІбараш балха тІера а баьиха бахьабар цига. Тахан вай дІаях цара цар леладер могийтаргдоацилга.

Мурдий тхьамадаш а туркхаш а лоархІаш ба Мусхаджиев Насаха, Мадаев Ризван, Ильясов Билбера. 1962-ча шера СаьмуІашка хиннача сходе дІахайталар цу цхьаннега а хитта кхычарга а мурдаш вІашагІбеттілтеи нагирхой шоашта юкъеэва гІертагаи юрте а Іаьдано а могийтаргдоацилга. Бакъда, уж кхийтабац...

— МаІача маха ниІсса бокъо йолаш ба советски кхалнах. Производстве хьалха латтараш, ломараш, хьехархой, Іилмахой, космонавтш а ба советски кхалнах. Советски Конституце енна кхалнаха ерригa бокъонаш. Тахан царгера уж дІаяха гІерт мурдашин дынах тешарашш, из хилийта могаргац. ДоаттІача бесса таІазар да лоза тІехьадиса гІулакхаш хьалдузжарашта. Сога вІалла хиннаш сайна а цар Іоткъам бар. Сога ма дешийта яхаш бар дынах тешараш, бакъда, са дальше халувгІаннар царга, дешийтар сога. ХІаьта соца цхьана деша йийнаьа вайнаьха 11 йиІигах ва цхьанне мара чакхъяккхинзар юкъера школь, — аьлар СаьмуІашкарча консервни завода норировщица нов. Хадзыхоровас.

СаьмуІашка кІезига яц йиІигаш дешара хьалха а кхе а латталехьа уж истийн берашн долаш болча боккхача пакага маьре ахийта йола моттигаш. Пхи бере бесаги йолаш, Ачхой-Мартаре вахача Хатуев Мухтарага маьре ахийтай Алиссултанов Абуязита ялхайтта шу а даланза йола мий йоІ — Хьава. Цох урдув а донна итталагІа саг йоалльай цо ше я.

СаьмуІашкарча бархІшерарча школе къахьетам хьехаш волча Матожалов Абдул-Бакас а йоалаьй 15 шу шара даланза хиина Эрзнукаева Зуда. ХІаьта цхьаннаькьа болх беш воашча Нурмагометов Мовсара а йоалальй кхинза йола Лорсанова Белист.

СаьмуІашкарча юкъерчен бархІшерарчех школанна геттара эсала дІаеттабаьб кхетама болх. «Самашкинский» совхоза тракторни бригада гІонча волча Давлетмирзоев Башира аьлар: «Мурдашн дынах тешараш балхах къехкаш ба. ХІаьта сенах бах уж? Везар ю цар, къовлаш ду, кхы мел дола во хІама царна харагІдолаш да». Дукхача нах дир сходе кьамьлаш.

Шоаш хІаьзалца доладь харцахьа хІамаш кхы хохадергдоацаш доц а луш къамьхь дир Мусхаджиев Насахас, Маллачиев Хьажас, кхычар. «Нийса никъ дІахьоргба оаха хІанзчул тІехьагІа, цо санна юртсовета а кхьча органашта а дулаш дола гІо керда оахь. тхоай даш цІанкха харц да дэш», — аьлар цар.

ХІаьта схед чакхйоалаш гулбеннараша соцам бир, тІехьадиса гІулакхаш хьалдузжарашна лара къовсам лоаттабе.

П. КУНИЕВ.

Боахамо пайда лургболаш...

Массехк бутт баьннаб Шальа райна «Автуринский» совхозе отчетно-хоржама партийни собрани хинна. Партийни собрание де лаьрхІар кхоачашдара совхоза производства лоархІамерча участкашка. ДІаийсбаьб коммунисташ. ХІанз уж къахьегаш ба доалаш леладеча, кхашка. Царех дукхагІа бараш дика къахьегаш ба. Иштта дика къахьегаш а шоллагІча отделене къона коммунист Джамалдиев Галмоко керте латта тракторни бригада. Массахана доккхий къахьегама хьоаккамаш гойт цар.

3600 гектара тІа дІадийнад гуракьа дув ялат. Из ялат хІадувча хана хІара отделене дІахьожабаьбар коммунисташ. Ялат дІаде болабеннача хьалхарча дийнахьа деиз шоаште тІадаила гІулакх бокъонца кхоачашдир цар. Цар машар доаттабацар лаьтта во кийчдеранца, ялат лерттІа дІа ца дуврацца.

Балха дика хьоиххамаш даьхаб соахка автотранспорта а тракторни парка а болхлоша. Мухьаш дІа-юха кхахьара план 180 процент кхоачашйир парко, 25 эзар сом пайда а беш — (гаража заведующи коммунист нов. Хакиев Хьасан). ХІаьта хІара тракторо-юкъера лаьрхІача 532 гектар лаьтта ахя деаар, аьхар 550 гектар да.

ЧІоагІа ергадьлкхад ухх тІехьарча цхьан шерех кх шерен совхоза боахалой культурно-бытовой хьалаш тоалара, производствени база шерьара гІулакх. 400 бежана лаьрхІа помещене хьалъяьй, хІаьта 200 бежана лаьрхІа кхы цхьаькха механизировани хероших хьалъяь йолаш латт. Цул сонгІа силада лаьрхІа помещенеш, юртбоахама машенашта лаьрхІа кхоалле хьалъяьй. Доккха сонгІат хиннад бахархошта 300 сага лаьрхІа клуб, 48 моттиг йола общежити, маха чубаха бархІ квартира йола цІа хьалдарах.

Духхьа къахьегарах доалаш даь укказа болх беча маьха гІулакх. Дукхача коммунисташа заочно институташка, техникумашка, хІаьта юкъебисараша политически просвещене соте деш, агрозоветтех дешар Іемадеш. 48 саг деша а ваьгІаш трактористий курсаш я вІашагІъехка болх беш.

Республика кхыча боахамашка а санна тха производства хьалха латтараша а лакхара социалистически декхараш тІаийцад. Гектара тІара планах 14 центнер йолча 20 центнер чуэца лаьрхІад гуракьа дув ялат, вІаьа шоаьра сеспла планах 167 центнер йолча 250 центнер, иштта кхы а. Иштта лакха социалистически декхар тІаецарах тха ала лахкаш тха боахама массадолча доакъоша пайда лу дьина. Тха вІаштІехьдаьлар шекара специа планах лаьрхІача бессе хьувкъьв. Цхьабакъда, хІанз а пайда луш бола боахам бац тха бар. Из къаьстта масал да оаха лерттІа болх ца бар; совхоза боахама гІулакхаш кІоарга ца Іемадар.

Ухх шера оаха лаьрхІад продукци лакхарга дІадодар хоале, къахьегама оасарле лакъя, массайолча производствени участкашка хозрасчет юкъейоалае, иштта кхы дукха а. Тха доахаи леладераша хІанзле а кхоачашгІьй паччахьалкхенна дукх дІадалара кварталан план, кхоачашъергья шура йоахара план а. Боахбарг мел вола саг совхоза общественно-пайдамерча балха тІа дІакийсваьв.

ЧІоагІа терках тІабахийта лелабу совхоза партийни организаце социалистически ях дІайоаржаяра болх. Чурча резервах бизза пайда эца, къахьегамхой творчески инициатива дегІаяра дикагІа йола метод я социалистически ях. Яхьа хулгаддара тоа а дав хІанз хІара итт ди массаза дала шурий-товарни ферма балха итог ю, хІара болхлочоа итт дийнахьа цо бах болх дІабовзийт.

Совхоза парткомо чІоагІа къахьег тха боахам рентабельни хилийтара.

А. МАМАЕВ.
Шальа района «Автуринский» кхача совхоза парткома секретарь.

«Грознефтехимремстрой» треста чуйоагІача ремонтно-механически завода коллективо дика дІадолаьяьд керда шу. Цхьан бетта 0,9 процент лакхъенна къахьегама оасарле. ХІара болхло ва ремонта дика, балха оасарле лакхъяра торонаш лехаш.

Дика къахьег тоараша. Царех ва Хангельдиев Гаврил Багдасарович а. Тхьо шу гаргта ха я цо токараша болх бу. дика Іемаьй цо из говзал. ХІанз цин стакона тІа бу цо болх. 140—143 процент кхоачашъю хІара денна норма. Хьинаре лакъя лова цо общественни вахара юкъе а. ТкъаьккхоалагІча съезда сийна вахьте итта шин толамаш хІара денна совдоах коммунистически къахьегама ударник волча Хангельдиев Гаврила.

Сурта тІа: Г. Хангельдиев болх беш ва.

И. Памаев сурт.

Къахьегама сийле

Дика къахьегама толамаш доах КПСС XXIII-ча съезда сийна къахьегама вахте эттача Нохч-ГІалгІайчен машинаькъа белхлошка. Мухь дІа-хьа кхахьараш, тІаботтараш, Іобоассабарам заданеш тІехкхоачашъю цар.

Ухх деношка доттгІоадоаккхаш хоам кхьачар Москвера. Производствени задонеш тІаийца социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдарах «Почетному железнодорожнику» яха маьлха тІа йоаллаю знак енний СССР-а машинаькъа министра Грозненерча машинаькъа отделене белхлой группана. СонгІат денмаранта юкъе ба Грознерча машинаькъа станца вагонашка лоамар Джамалдинов Ваха, Гудермесера депо топловоза машинист Хмыров Анатолий, Грознерча деповтемни леюо инструктор Нефедов Николай, Грозненски машинаькъа отделене Пашков Евгений, дукха кхыбараш а.

Г. АТАЕВ.

ХЬАЛХА ЛАТТА КОЛЛЕКТИВ

Коммунистически къахьегама коллектива партийни группа 10 сагах латт. Мадарра аьлча, интернациональни а я из. Цу юкъе боагІа эрсий, украинцаш, эрмалой, ножчий, тотараш. Советски Іаьдах бахьан тоссаденна доттагІах чІоагІа да тха партийни групне. ЗІамига яле а, цу доттагІале барт чІоагІбу тха коллективна, шоашта хьалхашка латта декхараш кхоачашдара а, кхоачамбоацараш дІадайара а варцагІйоах. Дукха терко ю тха партийни группа коммунизм хьалъерий моральни кодексага хьежжа коллектив хьалхее гІерташ. Партийни группа шийн собраненга дийцад ухх тайпара дешаш: производствера коммуниста лоархІам, школа деш дола шефски коньъестал, агитационно-массови болх, коммунистически къахьегама хІехьара ях, иштта кхы дешаш. Тха партийни группа нохагІа болча коммунисташа дика кхоачашу шоашта тІадетта гІулакхаш. Царех ба цеха партбюро член К. Г. Горбатенко, № 2 йолча бригада агитатор Н. А. Масленко, кхыбараш. Ханнахьа беседаш ю цар коллектива юкъе. Иштта дика агитатор ва И. Г. Ефремов а, цух бесэданка теркаш тІаберзабаь ладуьгІ наха. Ханна воккха вола а хагирхоштеа нийса къахьег цо, цудухьа коллективе лоархІамаш сий доьш ва из. Партийни группа шийна тІаьлаца гІулакхаш тешашна кхоачашду нов. Ефремова. Шийн дикача гІулакхашца белгалъаьнний тха партийни группе нов. В. И. Рудич а, кхалсагале а маІача махал змишагІа болх бац цо. «Крекингист» яхача пенгазета редактор ва нов. Ш. А. Аветисян. Цо коллективе болх бу дукха ха еце а тха собрание шоллагІча шера юха а пенгазета редакторалла хержар из. Цо тешал ду ший болх партийни сакхетамца коммуниста лелабелга. Тха партийни группера коммунисташ дешаш ба политпросвещене школашка, Грознерча мехкдаьтта институте. Партийни группа къаьстта боккха терках беш тІаийцар КПСС ЦК сентябрьски Пленума решенеш. Уж решенеш йийцай бригадашкеи цехашкеи. Пленума материалана дІалехкхача тайпара болх бара верда социалистически декхараш тІаийцад бригадайи цехийи коллективашна. Коммунистий хьалхаленца деш дукха гІулакхаш да тха коллективе. ХІанз шерра социалистически ях йоаржалий хьалхарча квартала плана 26 марто кхоачашъяра, цул сонгІа планал тІех дай-мехкa лургла 3.300 тонн бензин 700 тонн дизельни дагор. Гуш махиллара доккха декхар да коммунистически къахьегама цІи лелаеча коллектива партийни группана хьалхашка латтар. Цхьабакъда, лакха дисциплинен балхах ва йоалаши йолча тха коллектива беррига членашта кхоачашдулургда модлагІа декхар.

И. ИВАНОВ.
№ 43-1 яхача коммунистически къахьегама установка коллективна группарторг.

ХІаман кхомбар — керттердар

БУХ БОАЦА КХОАЧАМАШ

Металли материалашца кхее аьнна москвичашеи ленинградашеи дІадолаьдай дика гІулакх шерра хьалабан дай мехкарча промышленни предприятеша.

Цу гІулакха тІехьаттаб шоашта юкъе смежни предприятей комплексни экономически эффективность хилийтара тІехьарча яхьа инициатор хиина Грознерски нефтемаслозаводаш а болаш бола сорож Грознера мехкдаьтта чакхлоахараш.

ХІанз, КПСС ЦК сентябрьски Пленуме хьалхашка оттадаь керда декхараш кхоачашдеча хана, ленинградашеи москвичашеи дІадоладаьча гІулакхо дІалехаш махиллара, хІара установкеи производствени участкех бедал, растворителаш, доагор, Іы, электроэнерги, реагенташ кхоира тІдерзаь кхьда йола мероприятеш кийчъяь тха завода коллективо.

1965 шу чакхдоалаш завод йолаелар бедала моттигерча тайпнех, нешта аьлча, доагтІача бесса сортах дІа-хьа къоастадаь цІенлаьа долча грозненски мехкдаьтта тайп-тайпарча составах даьтташ хьаде. Из бахьан долаш завода цхьайолча установкашка хулуш лохделар техникоэкономически хьоккамаш.

Цунца дувзадена чакхъяха лерхІача мероприятешца яр промыслашкара мехкдаьтта дІайийдеча производственно-товарни контора цІерах йола, бентала дикал йола бедал чакхьяккха завода йиш хургйолаш сортех мехкдаьтта дІа-хьа къоастадар дехаши цуьга хьежжа дукхагІа пайданегІара технологически режим тарже, тІдкха шеай аьттув баргхилар дІахоийташи йола предложенеш а.

Визачa январь бетта завода масдоблоке дІалихьар заводе бедал хьаэцаргара даьнна кийча продукци заводa территорера дІаихьийтарга кхачалца йола ерригa технологически процесс кІоаргга Іемаделга.

Эшаш йоаца ейта солярови фракцеш цунцара дІакъоастара лаьрхІа вакуумни установках чакхйоаккхачa заводе хьакхдача бедал (мазут), хІаьта из процесс чакхъьиначул тІехьагІа юкейна из дика концентрат цІенъю асфальто-кІуьнний хІамах кхыча установке.

Цу тайпара, вакуумни установках бедал чакхйоаккхача цу процессагара дІадех лаккхара дикал йола, нешта аьлча вІалла а ейта компоненташ юкъейоаца концентрат дукхагІа йоаккхилга.

Из вІаштІехьдаргa вакуумни колоннага лерттІа болх байташ хилча, нешта аьлча эшшича боарамах бедал а доатаен балха режим нийса делаеш хилча. Цунца цхьана, керда бедал чакхьяккха доладаларо дІадехар цу установка балха оасарле дика лакхъенга, цудухьа иштта кийчъе эзар бедал дукхагІа йола технически мероприятеш.

Завода болхлойи инженерно-технически болхлойи коллективо тІагІертта къахьегар бахьан долаш вІаштІехьдаьлар хІана юкъедахьна технически мероприятеш хийчъе. Царех цаІ я, нишка чу дІачуихалехьа бедала температура кхы тІа 30—40° С лакхъе йоахал хувцача аппаратий установкага йиш хулийта мероприяти. Духхьал из цхьа мероприяти кхоачашйича шера 100 эзар сонгІа сом ахча кходе вІаштІехь даргда тха. Из мероприяти юкъейоалае лерхІ ухх шера 2-ча кварталe.

ДІахо йолча технически цикла лагІа да селективни растворителех концентрат цІеньяра процесс. Укказа а лакхъе эзаш хилар установка балха оасарле, хІана аьлча, кердача бедалах хьаьна компоненташ кІезигагІа йоакхе а, установка балха оасарле лакхъяра вІаштІехьдаргдар даьттай хьалха хиина боарам юхаметтаоттабен Іалашбеи.

Установка коллективо кийчъьь керттера мероприятеш тІаэрзальяр установка долаш долча кхоачамех пайда эцара, аппаратурага бизза болх байтара, технологически процесс эргальккха тоалра.

Хьадда аьлча, хермар оасарал лакх а я бедал цІеньеча хана пайда дукхагІа балара аьттув бола растворитель, цунца цхьана ю Іалашдора установка регенерационни отделенеца сов низ тІа ца лоаттабелга. Цу гІулакхо йиш хилийтар, дукхагІа даькъе, установка оасарле лакхъяреш, безалах бизза пайда эцареш, растворителаш кІезигагІа дІаихийтареш чотах установке лаккхара техникоэкономически хьоккамаш даха. Масала, бедалах пайда дикагІа эцара чотах духхьал январь бетта установке хходаьд 10 эзар гаргга сом ахча, хІаьта растворителаш кІезигагІа дІаихийтара чотах — 6 эзар сом. Цхьабакьда цунах кхоачам ца беш, керда бедалах чакхъяккхара процесса технологи дІахо эргальккха тоалш ба цу установка белхлой.

Даьтташ хьадара технологически процесс эргальккха товъе бехкаш лаьттача кхыча установкашка а дика гІулакхаш ду бедали материалаши кхоара.

«Даьтташ доча» технологи лехьабисабац парафинови блока установкай технологаш а. Бедалтара кьагна кийчача парафинага кхачалца йола ерригa технологически процесс укказа кхоачашъю цхьан установка тІа. Цудухьа парафинови блока хІара установка шоаш дуьц мохлагІа дола доаш, каралерзадарга хьежжа кхычa установкашка дІадоаржале из вІаштІехьдаргдолаш.

Масала, № 40/1 йолча установке дийцар безалах пайда эцара хьакъехьара доаш. Цу гІулакха хержар: состава тайпара варианташ, бедалца дІаув растворитель мeда хила еза, бедала смеси растворителаш шелъяра а сихха шелъяра а йола тайп-тайпара температураш, иштта кхыдараш.

Уж гІулакхаш дуьцар бахьан долаш кийчдир парафинови блока ерригача установкашка шера 40 эзар гаргга сом марха бала — парафинови депарафинизаце кхо йиш хулийтача процесса оптимальни режим доаттаж вІаштІехьдоалийта технологически карта. ХІанз из режим караерзаеш а парафинови блока ерригача установкашка (№№ 40-1, 40-2, 39-6).

Цу хана, парафинови блока кхыча установке — 40-2 яхача установке дуьцаш да растворитель (ацетони бензоли) кІезигагІа дІахийтара дІахьехадаь дола кхы дош.

Цу установке растворитель йоазта дІадаьккхар геттара бакъальарча нальяьца, нешта аьлча, растворитель (ацетон) уиш долча кетели колонна чура канализаце дІакхувецаш хиначa хих хІана установке пайда иц массоий сальникаш шелъяра.

ХІанз из мероприяти юкъейоалаве кийчъе даьттаех бедах хьацІенъеча кхыча установкашка а, тІахьа йиш хургья шера 15—20 эзар гаргга сома маьха растворителаш кхое.

Даьттаеш парафинаши хьалоча заводе бедали материалаши кхоара доладаьча ухх масалаш хьалъех, хетаргахь хІара предприяте хина цига, бух боаца кхоачамаш хиларе, процессий технологи Іемa а еш, оасарле лоха йола операцеш хулийтеи бедал йойтеи тайп-тайпара бахьанаш тоха а техкаш болхлошеи инженерно-технически болхлошеи тІагІертта къахьеге уж гучадаха йиш хилара.

И. АРУТЮНОВ,
Грознески нефтемаслозаводa керттера инженера заместитель.

«СЕРДАЛО»
2-гІа оагІ. 17 февраль, 1966 шу.

КРЕДИТАШ—КОЛХОЗАШТА

Колхозийн производство чIогIа дегIаухача кердача хьалашка вахаре дIадаьхьар къаьнначa, колхозашта кредитно - расчетни гIуллакх дарa формашта цхьадолу кхуцамаш дела.

Колхозашта хIана кредитовани ира система декхний кхочамбоьцаран доахкаш а. Хоьш да, совхах колхозаша шхьаург кийу ахча царна чIоагIа ашкхта, цхьабакъда, хIана йолча кредитоване порядко бина кхочам бац сезонах эшача ахчанца.

Масала, производствага дIадахийта колхозашта лоацнача хана лаьрхIа деннача кредитний дакъа вай республикерча колхозашка юкъера лаьрхIача 1964—1965 шерашка деррига дIадахийтачох 13—13,5 процент хилар, хIаьта дIадахийтар юхаметтаоттадe оборотни ахчах тоьаш доацача боахамаш цу гIуллакхашка дIаухийтар колхозхойн поставщикийн ахчаш, цу тайпара къахьегамах колхозхоштан гIуллакхаш дарах поставщикаштен дIадала дезаш доккхий декхарaш тIа а дусаш. Кхоачаш Госбанка учреждениярча колховий счеташка поставщикаш, подрядчикаш, кхыча организацеша кхийта претензеш 472 эзар сома боарашо яр, хIаьта 1965 шера 1-гIа апрель тIакхоачаш — 541 эзар сома. Колхозой къахьегамах дIадала дезаш цу хананка тIадиса декхараш 1964 шера 1 апреле 1748 эзар соми 1965 шера 1 апреле 2042 эзар соми дар.

Цунах гуш да, колхозашта кредитно - расчетни гIуллакх дара хIаьнарча формах колхозашта тайпна кредиташ цар хIуъача товаро-материальни ценностехи боахама доьча гIуллакхехи доагIар дIатехха мара тайпна ца хилар. ХIаьта колхозахой къахьегамах боагIа мах дIабалара Госбанко кийтара кредиташ телацар.

Ахчан доходех колхозий къаьсттача счеташ тIа дIачутехача ахчанта оттадача боарамаш дукхагIча хана Iалашдацар колхозаша къахьийга даьккхар хенниахьа дIателлига, хIаьта из къаьстта Iадкъаш дар Наурски, Сунженски, Шалинской районий колхозашта.

Юртбоахама продуктaш кийтаран заготовительни организацешта контрактане договорашка хьежжа авансах телаш доа кредиташ договорех йоаккхача продукце махках 30 процент мара дацар, хIаьта экономически эсалагIа йолча колхозашта а телахар аванс 40 процент мара.

Авансаш, массала а, хьалхара ах шу дIадаллаща телар, колхозашта эттара чIоагIагIа ахча эшаш йола за хьалхара квартал йоадаштехьа а. Масала, вай республикерча колхозашка 1964 шера 1-ча квартале хIайар заготовительни организацешна шера дуча авансах 51,9 процент е 3340 эзар сом, 1965 шера 1-ча квартале — 53,1 процент е 3243 эзар сом, хIаьта духхьал производства гIуллакхашка дахийтаран колхозахой къахьегамах мах баларан колхозашта [illegible] хиннa ахча дар: 1964 шера 1-ча квартале — 6789 эзар сом, 1965 шера — 6368 эзар сом.

Цунах гуш да, хьалхарча кварталашка колхозашта авансаш хиннача деррига ахчах заготовительни организацешна авансашка тайпкар 49—50 процент мара хиннa ца хилар.

Производственни гIуллакхашка колхозашa дIаухийтача ахчанна юкъе Госбанка кредиташа доацаш хиннa дакъа 1964 шера 1-ча квартале 14,6 процента 1965 шера 1-ча квартале 16,5 процента мара дацар.

Лакхе йоадаьча даншеиа телаш ду хьалхарча квартале ахчан доходаш йоацаш йоль колхозаш дIалохийтача деррагача ахчах 50 процент гарта дар шоай хиля де[illegible].

Колхозашта кредитовани ира гIуллакх а цар финансово-боахама гIуллакхаш а тоадари къахьегамах колхозхошта боагIа мах хан-ханнахьа дIателлига Iалашдари духьа СССР Совса Министрий Советo соцам баьб ухх гиртарча шераши колхозашта духхьал банке кредитовани елга оттаде, аьнна. Из фу ахчага да аьнча, из да, производственно - финансови плана хьежжа беррига боахама сезонах не дезача гIуллакхашта эшаш дола а цу дакъе колхозхошта къахьегамах дала деза а ахча дIатакхара тергда кредиташ кхинга, боахамо хIара кварталера ший доходаш расходаш шийс а сргIолаш.

Колхозаш духхьал банкера кредиташ теларга яхалехьа Госбанко лоацнача хана лаьрхIа кредиташ тергда царна производствени гIуллакхашта а колхозий ахчан доходашкен контрактане договорех заготовительни организацеша юртбоахама продуктaех телача авансашкен дIатохкалуш боаца колхозхой къахьегамах боагIа мах дIатакхара а.

Изотта колхозхой къахьегамах тешшаме мах телар духьа совьньккхай колхозий къаьсттача счеташ тIа дIачутехача ахчай процент.

Нагахьа санна Госбанкерча колхозий къаьсттача счеташ тIа колхозхой къахьегамах боагIа мах дIателара дIачутайна ахчаш колхозий ахчан доходех 25 процент мара хиннадеце, хIанз колхозашта ахкача тайнара дIачутергда колхозхой къахьегамах боагIа мах хаинатьа дIателга Iалашдергдолча боарамeрIа ахчан доходий дакъа производственно - финансови плана тIа цу гIуллакха лаьрхIа оттадьачунга хьежжа.

Нагахьа санна къаьсттача счета тIа ахча тоьаш ца хуле, эггара хьалхарча аргIанна шийн кертерча счета тIара ахча оца йиш я колхозага колхозхой къахьегамах боагIа мах дIабалара.

1966 шера дено кхыча гIуллакхашта телача кредитех совнагIа Госбанко дукхача хана лаьрхIа кредиташ тергда:

— кертера Iуп хIамагIнохара кhа дишагIча фух дола доахан еца а хIаьта кхитта кхона хьалбаш кертерча Iуллах дIатохача хана дайна ахча юхаметтаоттаде а — кхо шу ха а йилла, дIайилцача хьоллагIча шера денз дIатехха а доладергдолаш;

— чуIе цIенош (общественни фонд) хьалдара а хIаьта кхитта берий учреждениеш, банеш, культурно-бытовой гIуллакхашта эшa кхьлола гIирсаш хьалдара а — 15 шерага кхачалца ха а йилла, дIайилача шхелагIча шера денз дIатехха а доладергдолаш.

Аттача йоаккх авансаш кийдара порядок. 1966 шерага кхачалца колхозаша ахчан авансаш кийдара колхозашта геттара тIара йолча заготовительни организацешкара, хIаьта авансаш хьалалийтача хана из бахьан долаш тоьал йоаккхий халонаш духьал а уттар. ХIаьта хIанз заготовительни организацеи цIерах Госбанка учрежденеша шоаш тергда колхозашта авансаш.

Авансаш дIаанара колхозашка карре е кечте тIехьа Госбанка учрежденешка вовлени ду, хIаьта Госбанко кунга хьежжа боагIйоагIача колхозе счеташ тIа дIатIадохийт ахча.

Колхозашта авансаш кредиташ телара порядкаш юкъе цу тайпара хувцамаш дош хиларца дукъаденна бокхта бахатоккхам тIабож колхозашта, юртбоахама организашта, Госбанка учрежденешта колхозашкара финансово-экономически болх оргабаьккха теларе, планировани учета тоапра даькъе.

А. БУХТИЯРОВ,
Госбанка Нохч-ГIалгIай республиканский конторa [illegible] гIа вола заведующ.

Тирка йистерча арений беркат

Дукха ха йоацаш а тIехьа дIайийна хIана хьахургьйц аьнна хетaлуш йоарлIаш тIаьлхна яр Тирка йистера аре. Изитa дар хьалх". ХIаьта хIанз, из шера аре дIааьнца хьалъ эттай 13 эзар гектар сомгIа комсий бешмаш. Шийта дIадахийтар шохаланца юхаметтаоттадаьд арено ший йоакхо яьрашта. Деррнгача халкъа коншка чу 10 миллион сом совгIа цIена пайда билла Тирка йистерча совхозий комсаш лелаераша самолетка тIехьарча шера.

Дакъа доккхий толамаш хIанз а пайда эцанза кхоачамаш дар республиканскоии комсаш лелаерий совещане дакъа лоацарашa дийцараш. Цига цар падийгIар «Грозный» объединенe начальника юв. Сагаева аьчa докладага.

Хьалха латта опыт шерра юкъийтен дIа-хьа эцен лаьрхIа вIашагIтеха яр совещани. Цига къамаьл дош Наурски районерча «Победа» яхача совхоза кертерча агронома юв. Голубевас бригадаьккхар дIадахача шера боахамо хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 58 центнер мара комсаш чуийна ца хилар. Цхьаьбакъда, цу божка йоаача хьувкъамо а торо дийийтар совхоза коллективага. Къахьегна цхьа миллион 240 эзар сом цIена цайда баль. Изаьл дукха пайда бакхьа вIаштIехьдаьнна хьалха латта агротехника юкъекхахьара чтах. Комсаш кхеара балхаш дукхагIа механизацешца а дош, совхоза механизаторашa шилaер тIа аьхай 1110 гектар йола комсий бешмаш. Съезда дакъа долхача денощна кхы а 70 гектар комсий бешмаш лаьхай цина тIа. Комсий бешмаш кхеош дехча балхашта комплексни механизаци ярах совхоза коллективо йиш хилар комсий хIара центнер дакхарга дIабоьда мах 12 сомагеи 40 кепигаш кхоачабеш лохйе.

Совещане хиннарий теркам чIоагIа тIаэцар дукха ха йоацаш Шалинской районе вIашагIъеллача «Бурунный» яхача совхоза директора юв. Козерязовс даьча къамаьло. Шадахача шера бIаьстан шхьд вIашагIбелла из боахам хьалхарча шера а дено пайда тоха болабелар. Цабийнa хIамаш хьувкъам йоаача гIомарий ара 240 гектара тIа комсаш дIаагIар совхозо. Белгалдаьлаш да цхьа хIана; гIомар тIа хьалхакхача комсий норма 28 процент а, республика къачa соцкхозашка из 30 процентах тIех йоацача котта. Кест та хьалхарчгIолча парос съеца латкъа баха кийчлуш болча совхоза къахьегамхоша лаьрхIар пятилетка хьалхарча шера кхы а бIаь гектара тIа комсаш дIайогIа, йишача кийчеца дакъа болх комсаш лелераш бIаьстанна.

Дика хIамаш дукха ларагIдаьннад сеахка лакха хьувкъам чуйийcча «Комсомольский» яхача Наурски района совхоза комсаш лелаерашта. Ухх тIеххьарча кхаь шера юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара цхьаь шера 65 центнер комсаш лахай совхозе. Коллективa толамий зарде ула хьалха латта агротехника, комсаш кхеош деча балхашта ей йоле комплексни механизаци. Цу совхоза 2-ча отделене бригадир йолча юв. Лилекес, совещане шо къамаьл дош дийцар, комсаш лелаераш совхоза 73 эзар сом цIена пайда баькха хилар. Совхозерча дика чакхъьнккхар отделение хьайбаш лелaдераша а: цар юкъера лаьрхIача хIара Iаттагара 2179 килограмм шура яьнкар.

Шадахача шера Дальтекин 1 миллион 480 эзара сом цIена пайда белар «Наурский» совхоза комсаш лелераша. Комсаш лелаерашa хьашре къаьлкгам хиларах дийцар совещане дакъа лоацарашта цу боахама парткома секретара юв. Ценина. Совхоза шийн шера хадан тIеххоачаш а кхе, 9300 тонни дика комсаш чуера совхоза коллективо. Цхьаьбакъда, хIанз а кIоанта халонаш духьалъуттад комсаш лелаерашта цIай балха тIа. Дукха да цар машорацех хиш боахамеш Министерствага хьалеха. ЦIьантагда тIоадаш соцаж хиш декхара нехша торонаш хьайтача декабри мара боттамма отточа аьттув болча хахах пайда еца вIаштIехьдаьлаьд кодахаш чу хий хозара гIуллакха Министерствас йоаккхо да яр бакъал долаш.

«Нестеровсковский» совхоз — ухх тIеххьарча ханe Гудермеса районе вIашагIъедаьча эттара къоагIагIа долча боахамаш цаI. Духхьал комсаш лелаe лаьрхIа йолча совхоза коллективо толамe дегIаахьувa хиатий болхам а. Шадахча шера хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 20 центнер совгIа хилт чудера цига. Совещане дакъа лоацарашта цу толамех дийцар совхоза директора юв. Крималева. Цу боахаме бонкха болх чакхбоахх юрта боахаме продуктaш дукхагIа яара керда кхоачаним гучалаха иолукъостьла дош йолча экономически анализe бергас. Экономически анализ бахьан долаш шура лелакхе тIехьайкха хиннчара хьалхьальар совхоз, хIаьта дуззе декхара кадш 2,4-за тIехдаьнначанйар совхоза.

Социалистически тIеххьара шу хаахьа дищaьнча «Советская Россия» яхача Наурски совхоза къахьегамхоштa. ХIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 81 центнер комсаш чуера совхоза коллективо. Геттара боккха толам баьккхар хIара гектара тIара 100 центнер комсаш чуеача Ярославская Любова бригада. Совхоза коллективо 2 миллион 100 эзари сом цIена пайда белар пятилетка болхшта. Комсаш лелаерашa творчески къамаьл декаш хиларах дийцар республикански совещане дакъа лоацарашта 2-ча отделене управляющо юв. Толовальниковс.

Нохч-ГIалгIайчоа комсаш лелераша, кердача пятилетка хьалхарча рубежа тIа шоаш боалаш, доккхагIа дола декхараш тIа а дийна, КПСС ХХIII-ча съезда хийра бIаьстан шхье кхашка дергдолча балхашта йоаача кийчоенд накъа бала лаьрхIад.

О. ЖИМАРИНСКИЙ.

ЛУГАНСК. Областной краеведчески музея залашка гулъьай революцен гражданский тIемен шерашка луганский пролетарийша доаттабаьча къоасамах дувца дукха экспонаташ, документаш, реликвеш. Шадахача шера музее хилар Луганскинa горoдашкарен юрташкарен, вай шехха кхыча областашкарен вона 100 эзар [illegible] га экскурсант.

Суратa тIа: Советски пачхьалкхен [illegible] шу лидера юбилента хиьчо е белабечa музея сотрудникаш.

Р. Азимова сурт.
ТАСС фотохроника.

ХИЙ ТЕЗДУ УСТАНОВКАШ

Кердача тайпаец йола хий тездy установкаш арахеца йолаелнай Казахски [illegible] Алма-атински электромеханически завод. Уж хьалъй казахски химикаша, эттара экономически а перспективни а йолча дирен дирон дола хий теддарa методах пайда а эцаш. Установкаш тайп-тайпара пхаьш а боарамаш а долаш а — денкен байсаннeи 100 литр хий теддеча портативни йолча 16 килограмм дола дараншера денз дийнахьa буса 25 тонн теза хий дуча 600 килограмм дола дараншка кхачачалца. Кердача шера заводо кийчъергъя дийнахьа буса 50, 100, 200 тонн хий тездy установкаш. Цар корпус а, арматура а, турбаш а полимерах кийчъа. Метала вIалах а лоадама ехийтаца. Цу алма-атински машинашъеранашка йиш хилийтай установкаш довл-дакна вIоаигде. Уж хила йиш я сацца цхьан моттиге лоаттaнa а дIа-са ахукъаш а.

Заводa директора Константин Горбунова АПН агентства корреспондентага аьллара, установкаш на хьахала а йоалаш техна чакхъьнккхай хий доацача аьссадешнa яхача йоаккхий йоацача машинаха разъездашка. Цар повтъостацца даьккха хий кхычахьара цистерношка кхухьаш дол чуи наьла „17-ом дергIагIа кхинад. Уж дика мостеш хабараш кхачайийтар жа Iуша а: цхьан установка хица Iалашду 3 эзар устагIа боле жа Iул.

Хий теддeча установкай гIуллакха хьажаш воача Казахски Iилмай Академе Iашкь сотрудника Владимир Белиеха душ, Iалахай за хьунала а ювлаш керда, хIоагIа чолхаш а даргIа а йола хий тезду методаш вIаштIехьаьбанн боаль, аьлл.

Шийн территора хаьль доккхаш шу дакъа лассалацналагм хьасабелашa йолаш йолча Казахстана мах баь кертерах ханкъа боахама [illegible] хий тездy дукха а установкаш хьалр. Установкаш шерра лелаергьа машинаша станцешка а разъездашка а, из лелаерча, геологоразведчикаш, хьалхьаш декхараш, малбахьта а гаоб а арoдаш эхараш боча.

(АПН).

ШИН РАЙОНО ЯХЬ ЛОАТТАЮ

Массехк шера традиционни социалистически яхь лоаттаеш хьабоагIа республика йоаккхагIа йолча Грозненски Сунженски шин района къахьегамхой. Яхь лоаттаеро дика дIа-хьа йоанийт балха опыт, юртбоахама производства резерваш ергатащ хьагуча а йоахаш царех биза пайда эца, колхозийн совхозийн гIуллакхийн деррига экономически хьокхамаш лакхе торе хулийт.

Шин района вихалаш дIа-хьа ух, социалистически яхьа итогаш ю, производстве дикагIа вIаштIехьъяьхара хьехамаш тея.

Дукха ха йоацаш КПСС райкома хьалхара секретарь юв. Сухоруков керте а волаш сунженцаш болча хилар. Грозненски района вихалаш, хIаьта шоай аргIаш КПСС райкома хьалхара секретарь юв. Варлашкин керте а волаш грозненцаш болча бахар сунженцаш.

Грозненски района юртбоахаме тIаьхьа лаьтарий районий совещане къамаьл дир юв. Варлашкина. Дукха дувцар хIамера хьехам белар цо гуллбеннарашта.

— Тха районе, — аьлар цо, — хьайбай боахамерча дерригача халача балхашта йиза механизаци яра ю шел дезар деш да. Изотта, массала, «Победа» яхача колхозе цхьа «Карусели» «Елочка» яхача тиннах шин доила аппарати отталь. Шанале опыто хьахьекхаад цхьа дояра 140 етт бетта дика кхоаргхилар. ГучадаьнaIад нагахь санна из санна йола механизаци кхычa боахамашка юкъе йоалайоIа балха дарах кхеда, сомий бешмашка, комсий плантацешна болх бе йиш хургйолаш хьайбай боахамашкара 450 саг мукъаларгхилар.

Маьхера хьехам белар юв. Варлашкина хьатий культураш кхеераша а. Масала, сунженски механизаторий опытах бIаьстах юкъе ю культураш гусеничи тракторашца дIаер могаду цо. Дакъта тоIалуш ца хилара районаш да из, хIаьта цхьаь дIадахийначуд тIехьагIа къахьа цонда-доакхаш эзаш а совхоз бахьаш де дезаш.

ЧIоагIа беши тIабахийта Iоийтар тха района хьатий кхедераша дIаде кийчдальча фуна шелхаш тохара гIуллакха сунженский опыт. Кхьа хьохийкаташ на а тохаш тIаьдачарна обработка е болайенниб укхаза фуна. Хьахула пайда ер ба. Кхьа пирошека хьисапера хьохийкаташ боскъоца фийга дегIал йолхаш, хIаьта ихьайолча хана михо тIера дIа а хьу. ДикагIа хьатIадаргдолаш, хьалрехи са доахчача сулaмерча хIамехи фу лорадеш аьхха фийга тIадата тIаьда протравитель дIа ца йоалаш чIоагIиу.

Шадахача шера Сунженски районе, юв. Варлашкинa дувцачох, хаьттах кхы а интенсивно пайда эцаре хьальхха шийна уйла тIаоза йола деарлIамера опыт аьд. Изотта ца йола шатош чуийначул тIехьагIа гидуарган дIадуанга эттара хьалд укхаза дIадоладир. Гурахьа дIабийна мукх чуийначул тIехьагIа дIабийна ух дика хьайкъар.

«Путь в коммунизму», «Победа» яхача колхозашка хIара гектара тIара гидуаргий 7—8 центнер яьккхар. Из кхы а совдех бокха пайда ху боалаш.

Шоай аргIаш Сунженски района колхозашкара бахкача хьалашта а хорадир Грозненски районе дукха пайдолера хIамаш. Къаьстта теркам тIабахийтар цар укхазарча шоайчара лакхагIа долча цхьанцадолча экономически хьокхамашта. Юртбоахама дакттан 100 гектара лаьрхIа юртбоахама продукташ дукхагIа йоах Грозненски районе.

Грозненски района ма лелаерий опытах Iамгара доах сунженцаша шоай яз. Цу опытах, хьахула Iамгарий дикагIа дорару, шу чакхоа-лаш дукхагIа дуй а тха а хул. Коа тIера оалхазараш лелаеча фермашкара гIуллакхаш а демделар хьалашта.

Опыт, уйлаш, хьехамаш дIа-хьа эцаро яхье латтача шин района къахьегамхой торо хулийтаргья пятилетка хьалхарча шера декхараш толаши кхоачашде.

А. КУНИМОВ.

Туристски керда гIишлош

Советски Абхазех дукхача махках туризма ярй хулаш йоагIа. Аьхка цхьан 1965 шера цуи цIи хазена хийлахьарча моттигашка а хIамацка а хьажа кийнaб Советски Союза ергачa мийнигашкаpa а дукхача доамаш декхарa машкашкара а кхa миллион гарта хьаьший.

Сухумски туризма йилда-техника институто мога а дь, Абхазе хьаь керда туристски объектaш. БIаьш шераш доле хьу тIаьгIача Иверски лоаме юкъера (Керда Афон яхь курорт) Абхазе шоайча дамалдаьнцарча сурринца чуйийрдa тIадеш юхаметтоатта, хIаьта цигах цхьадарак туристски гостиницеш ресторан е ю. Цигара гьина йоацаш Афонски лоаме юха уллача шарча яра йилла йолалургйолаш а обхазский юрта формалья йола пансионат. Къамаь хьашмае кийчдьалa доаццй дващна цIалтанна санаIа а обхазий Iалдаргiа кийтбуле цхьа кхоча а йиш кургья цацца арбальна лоаерий. ЛаьрхIа йолла майдаш тIа хьаьлашта спортивни лоаерах уттадергда, хIаьта курорте гонахьа тIолла едача хоаеча моттигашка гоераш а лелийтергья.

Эттара чIоагIагIа туристий болхам тIабедаш хургда Иверски лоамах йоахкача шоаш моргаш кхьа йоацача хьагIаргашка ахар. ХIана цу хьагIарашка ухлургбаш лоамаша леле дине Iеме лах мара, хIаьта проектах белгалбь лаьрхIа бола каьттанна кIалхара нинц бахахечул тIаьхьагIа хьалл желдареца йиш кургья лаьттано вIалхарча Iалаьмата йоакхйча запашнен галерееш хи.

Абхазе хьашашта юллё цхьаьнха комплекс хургья Сухумена юкъе форда бада йистерa дукха а кийп рацкомеш а йоллаш йола салаьаре городок.

Форда йистерча Гагре яхча курорта юллаш я цуи лаккхе лоамара филиале — Альпийски Гагра. Лоамаш ламнача дуль тIа, буктала тIахьньаьда, кийчъеш а хангатин кимкъеца берда йистеца юхаваене хургйолa лийкьин станцеш.

ДIало а керда пансионаташ, гостиницаш, кемпинги хьаьлхаш лапт. Пицундски масса йистедолаш латт 14-зза вIаштIарьнча вортI гостиница-пансионат кийчъень шекхарa ду бакам. Уж хьльпай форда ласаньа уллача дийхха дьуна юкъе. Сухуме хьалхаш латт 26-зза вIаштIарaьнь «Интуриста» гостиница «Синоп» яхача туристски база субтропически паркера шеко бийсаш йохха лакхе корпус.

(АПН).

Къахьегамхо, новкъост, нана

КПСС ЦК мартовски Пленум хиннача тIехьагIа юртбоахама продукташ дукхагIа яара шерра социалистически яхь а йоаргл. Советски района Ленина цIерача юртбоахама артела колхозеши хIанзнца цо хиннача тайпара ояера къахьегарах аьнца, дийцар тхона нехъе доккхар района секретаре юв. Таваева. Колхозо экономика чIоагIъяра шийгара доккъе юкъе ца тьоца цаI нарогаш хIанз цу коллективо юкъа.

Царех цаI я цу колхоза комплексни звено звеньевое йола Музыкаева Халипат.

Итт шу гарга хьалха Ленина цIерача колхоза правлене а вна болх байкар кера морта болча къоначa кхалкего.

— Фу де хoа хьаннa! — цьиттаp правлене членaш цьаьнна.

Шатер е со, — аьнна шиi кьахьегамo юкъа дIаховедадир Халипата.

Шийтта шера Восточно-Казахстански области Лениногорски рудника болх бь хиннаир из: юххьеца проходчик йолаш, тIехьа проводчиков бригадир йолаш.

ХIаьта юртбоахамера балхаш довзаш цар Халипат. ХьаннIеш кхеча звено звеньевой хьокхо дага хиннер колхоза правлени, цхьабакъда Халипат раьза хиллезар цу гIуллакха.

— Юртбоахамах цхьанкха хIамe хацар сона цу хана, сайна а хIаме цо кхоли хилча мака кургаш минта дергдар аз, — йоал цо.

ХьахьоIа минта кхеш, цуне гIуллакх минта ду зуеш, Iомадеш болх бора Музыкаевас.

Изотта хиь-хьо шу дьлар. Дийзар Халипата юртбоахаме гIуллакхаш. Района хьалхашка дикагIа хьувзаьргйола культура дIайийна колхоза пайданагIа хургхилар дуецаш массехказа правлене къамаьл дир Халипата.

Цхьа, 1959 шера, колхоза правлене хьатIа а йийха звенона кулгалдер тIадиллар цунна. Правлене членаша дехарах звеньевойла хиа раьза хилар Халипат.

Шолгадика болх бора Халипата, цхьабагьда, коллективе кулгалдеш, цунца цхьа уйла йолаш кха, из шийна дагапатIача цхьан гIуллакха — дуккха хьувкъам кхебаре тIаерзаир атте болх бацар. ХIаьта а звено болх шийса вIаштIехьбаккхаре беррига шиш тIабазийтар цо.

Шерагера шерага болх дикагIа бора звенос.

Колхоза правлене чхенаша нерхар Халипат.

Цхьаболча колхозхоше мах дика болх бойя а боахам хIара шера зене хулар.

Цхьан звенос беча балхах колхоза экономика лакклецар.

Бахача накага шорота долча хана юкъарча хьийбаете кхоачамлаш доаньар доацаш моттиг ешйсьелар. Доакъар хийда дезаш хулер. Из колхоза экономикана чIоагIа Iатскьар.

Шоай хьийбаьнте доакъар Iамацда дага бараште колхоза цонашка йол хьажа бокъо ма йойла, аьнна, предложени елар Халипата. Цо аьннар могадир правлене беррига членаша. Цул тIехьагIа йоа хьаьза бокъо лоре доагIа трудоденош е долаш правлене вина пропуск кара йолуш на.

Цхьа Халипат йолча ера цхьа кхалсаг.

— Со хьай гаргала саг йолга кха кургдаш хьона. Цхьан тайпа на дий вай.

—Цонаьлен трудоденовцаш цьокхе гIуллакх доагIаш дац из, — аьнна юкъе никхер Халипат цуи къамаьла.

Звенос хьал а лоацаш, колхоза правленен юрта коммунистийн новкъостацце хьакаш нах балха тIаьлехар Халипата.

— Вай тIеьабисача, кIалбисача боахамa экономика аьйра, — йоахар цо цхьа колхозхой юкъарча собрание, — сигалере рузкъа чудоагIаргдоацилга хa деза вайна. Хьажал, хьо, — цхьан трактористa гIолг тIахьожабир цо,—сиэдена бIаьсти итт дIадуеш доахкача хана гIаьлена яца трактореца района центре вахар.

Из бахьан долаш соца латташ день сайьат гаргга ха яьнкхар дIадуа фу чудоача соялкин свалицкашан. Цудуга хоначья дIе ца дуэш массехк гектар йисар. Нагахьа санна гIанз санна вай болх бойя хIамачул кхьа лаккхургъяц вай колхоза экономика, — йоахар. ший боахамех дог лезача звеньевойс.

ХьатIадоагIача шера шийн звенос болх ба беза участок хьанъоастаега а дийцар цо цу собрание.

Цун детар кхоачашдир. Деррагача шера участкана гIуллакх дергилар дIашайкедир цо звено членашка.

Iаь шоай участко доа сунцадеш, моттигера удобренеш дIаузаш, бIаьсти минеральни удобренеш тувсаш агротехника дIе мадехара хьадийтар Халипата звено членаша. Хьийгача кьнх хьахнммараша дог гIоздаьнккхар маккарий. Чуийца хьувкъам планах боагIенук совгIа бар.

КПСС ЦК мартовски Пленуме решенеш йойцар районии партийна активо специалистешца цхьана.

Кхыча ораторий мугIаре яр Музыкаева Халипат а.

Эль хетаи, шийна кьоастальча хана ца кхоаер кхераш, суха, ший звено хиина хувцамаш дийцар хьалха латтача звеньевойс.

— Из хIанад изотта, Халипат, — президиуме вагIача райкома секретара оал хазар, — хьа звенос лакха хьувкъам кхебу, хIаьта кхыча звеношка гIуллакх во латт, минта кхетаде доагIа из?

— Аргда аз, — жоп делар Халипата. — ДукхагIа болча тха колхозхошта кертера юртбоахама балхаш хиин даьгe декъалу мина хит; бIаьсти элатаи дIадуучен гуркхьа хьувкъам чуцачел. Изотта хетараш деккха гIалат ду. Лакха хьувкъам кхебара тIехьа лоаттабу къаьсам деррагача шера лоаттабе бова, из кхетадечо дика хьувкъам кхеберга, — аьлар цо.

Шадахача шера Халипата звенос итт гектар коартол, тхьаь пхиь гектар хьаьжкIа, шиь гектар сьмарських дIабийра.

Техникаца бечун кулгашца болх бар толаш моттигаш я тха колхозе. Тха района хьалхашка къаьстта тха колхозе кулгашца дIайийна дикагIа я коартол, хIана аьлча мухалеш, гувнаш, долаш моттигаш нийслу. Механизмаша коартол цхьайолча моттигашка 70 сантиметр кIоарга дIайол, вокхазаша лаьттан тIехьа тIа ют, из хьувкъаме Iатть.

Цудуга Музыкаевай звенос кулгашца дIайийра коартол. ДIайийначул тIехьагIа дкь дк дьлча лакхе баьнккар, цул тIехьагIа — коартол хьатIеньлча, тIехьа — кхь-ди гIо хьатIадаьлча.

ДИКАЧА НАХАХ

Шоаза гувнаш дир, кIаьта цхьа цайолча моттигашка кулгашца [illegible] а дIадаьккхар.

* * *

ХьатIаьре хьувкъам чуца бовза. Эттара хьанка сьмарських чуца болабир. Планах хIара гектара тIере 30 центнер чуца бовча лаьрхьаи дикаи гIуллакх дерах социалистически яхь котало а йоаккхаш 50 центнер сьмарських чуийцар Музыкаевай звенос.

Гургда вайна хьажкIа хьувкъам изотта дика хулий, — йоакер кхьча звеношцарча колхозхоша, чуцача хьажкIа дикалгеи дукхалгеи диалача тIехьадусаргда шо.

— ХьалхагIа хьувкъам чуцаргба вай, тIехьа коргда вайна,—аьнна жоп делар царна Халипата звеноцарча Ибрагимова Хьийтас.

Цо яхача тайпара хила а хилар. Хьувкъам чуийцачул тIехьагIа гучадьлар (лоаман районашкарча хьалашка) планах кIара гектара тIара 16 центнер викха вахача 25 гектарех хIаране тIара 34 центнер хьажкIа яьккхар Музыкаева звенос.

Коартолаш кхерида а дика толамаш даьккхар цар. Итт гектарех хIаране планах 60 центнер вахча вахча 200 центнер коартол яьккхар.

Звено хIара члена шера 400 — 450 трудоди даьккхар, хIаьта Музыкаева Халипата ший 550 трудоди да.

— Лаккхара хьувкъам кхебар эттара хьалха тхона тхоашта пайдана да, — йоак звено члена Гишлакова Алимта, — 40 центнер коартол, итт центнер кIа делар сона, кхаа а кхы дукхагIа а хийцар са вайо а.

Халипата 65 центнер коартол цхьайтта центнер кIаи делар, кеста вхча е лургда. Изотта хьамарша мах бу колхозо кхалнахьа къахьегама.

Музыкаева Халипата кулгалдеча звено планашца хьоккар гхр. Уккхшере шийтта гектарех хIаране тIара 300 центнер коартол, 2,5 гектарех хIаране тIара 60 центнер сьмарських, 30 гектарех хIаране тIара 40 центнер хьажкIа лакха декхарде тIаийцад цар.

Уж декхараш кхоачашдера зотье ю дIа ца йоаийтаи къамьаг кхалнаьл.

Цхьан гектара 40 тонн кхачайийтаи шерданне кхо дулле ба, минеральни удобренеш кийчъелл, лакхе цIи йокха культураш дIакоргIйола лаьтта алба эьхо Iоцулад, хIаьта сьмарських вIашале дика хьатIабьнинаб.

Шеко яц Музыкаева Халипатеи цуи гIонча Абдурахманова Лейлайи кулгалца Шацаева Раьмат, Нагаева Тамара, Элембаева Зейнап санна болча къахьегамхойла шоай декхараш кхоачашдергхиларах.

* * *

Дика къахьегамхо хилара совгIа дика новкъост а я Халипат. Барийтта шу дьнна йаI я цуи звеноца. Из ека гIерташ лелар саг йоалаль за еццар юртера вокха саг. Дьнна нанна лерах йоIа е могадир из звеноло: Халипата зайра из. Оарц а дьнна цу балсх мукъальнккхар Халипата йоI.

— Из звенолол кхоачаш хиннедаре минта оттаргъяр со наха дуъал, — йоак Халипата, цхьа - дола со звеноцара е я из, шоалгIа дола, къахьегамхой депутатий районни Совета депутат а со хилча.

Бераьа бераьа дукхаш школе вода дукха дезаш болча Лабзанова шина кIаьнк бIаргаваьйра Халипата. Шо депутат хиларах тарре комисси вIашагI а ела цу бераште полтуи бодинаш Iалашъйтар Музыкаевас.

Уж санна масалаш дукха а довладе йиш яр.

Изотта боахама йоаццо яц, наьхце Iамарош, беза хиларах дукха еза Музыкаева Халипат.

Дика къахьегамхо, депутат йола Халипат шийн бериЙ дика нана я. ДирнагIнем кхоамагIчеи классашка дешаш агIаш Зураи Мавлеи кхаш шийн йиIиг я цуи. Дика деш бераша. Къахьегам безаргболаш Iомаду сий делча къахьегамхочe шийн бераш. Нана балхара чуяле дош хIама кийчду, уй дуп йиIагаша.

Нана чуеча школерча шоай толамах, тIехкхо цIагIарча гIуллакхах дувц бераша.

Изотта къе а вьегаш гашнв Асланбек Шерипова цIерача лоамaн юртa ю Музыкаева Халипат.

Дукха ха йоацаш Къахьегамa ЦIеча Байракха орден а луш Музыкаева Халипата къахьегама лакха мах бир правительства.

М. АЛИГАЧЕВ.

«СЕРДАЛО»
3-гIа агI. 17 февраль, 1966 шу.

ЮЬ

ХIана доаду халкъа рузкъа

ВIАЛЛА хиннадий шо Грозненча консервни завода пристанционни перевалочни базе? Тамаш я-кх хиннадела. Нохч-ГIалгIайн АССР материально-технически снабжене склада территоре сацийта, мел-ха бIаргхетаргбоацаш, дахчан яшкаша къайла а яьккха улл из. Цул совгIа база начальника воI Сизовас а, нанакотамо ший кIорнаш санна, малха бIаргах лораю база.

Фуд базе? ХIана хьер вов. Сизова малха бIаргах?

...Консервни завода лаьрхIа вагонашца хьо а ккухьаш дуккхача малха товараш духхьал ара Iадоессалу. База кев дилла латт тайп-тайпарча сортах йола шуша тара, мех, тух, талька, огнеупорни кирпичаш, цемент, огнеупорни топпар, чарин улг, прокладочни шпона, упаковочни шолхаш, картон, кхыйола материалаш.

Мал-хе йокъаеш, догIа-доа дийлхача тIоадаеш ухх материалаш а товараш а. ХIаьта хIанз-м царех дукхагIа ярош тохха пайдана йоацача а яьннай.

Территори асфальт йилла яц. Из бахьан долаш дилла а гопга гIолла боагIаш хотта латт базе. Товар къайладоаккхаргдола цхьаккха кхоале яц. Шуша тара латтаю дахчан свецеш а цхьарош йохкаеннай. Йохкаенна секци IотIа а кхийте дукха шуша тара йох. Нагта мессехк озар сом мах бола шуша тара ехай укхаза. ХIаьта хIанз а шелал кхийтта лийлха духацилта доацаш дукха кагий шуша тара латт бола коа.

Машинналькъа юхе гIолла тайпарча материалий лакха гунаш латт. Хьакъоаетае йиш йоацаш цхьана Iойоассавай материалаш: шпона, тара, прокладочни стружка, картон, кхыйола материалаш. Уж къаьсткъаьста Iойоассае моттиг яц тха,— йоах смени бригадира воI Куцева, — из бахьан долаш тайп-тайпарча товара массехк вагон цхьан метте Iойоассае езаш хул тха. ХIаьта мукъа ца йоаккхаш вагонаш доаттайнча а дукха ахча тоIа деза.

Укх Iай кхо литр чуйода 6000 баллон шеллах пийкхай базе. Из бахьан долаш 2400 сома зе хиннад. ХIаьта хинна зе кладовщикий чотах мхаметтаоттаде аьнна соцам баьб консервни завода кулгалхоша. Завода кулгалхоша хамехьа тара лоаттаергйола помещени хьа ца дIатара бехке бий кладовщикаш?

Кеа ара латта дукхача малха шиена йохкарина хIанзе а пайдана йоацача лиьна йоллаше хIана а тIехьа шортта кхы а вагонашка гIаккухьаш латт из.

Дог лазадоал цементь 1-гIча сорта башха-дика тухи доаттадеча складашка дIачуваьнча. Шаккхе цен а боанам тхоанах хийцца ладар чу а ухаш я уж складаш. Из бахьан долаш тIоадаьб дийлхад тухи цементи чуйола гален. Кхачанна метаргдаацача дала итташ чоппаш туз хIанз котедеше дIаккухьаш латт.

Кеа къайладоаккхаш хьалдьяд ара улача 10000 яьнка. Завод йолхлоша дахчан метта дIаккхашехьа а дIа ца лу йохкаеш йоадаш кулгалхоша уж аьцкаш. Юхе гIолла цхьакха тайна противопожарни средстваш яц.

Мукъ тIаботташ Iобоаккхаш 3 сменах балхаш дош 18 сахьт ца базе. Царна юкъе дукхагIа бараш кхалхах ба. ХIаьта царна сацIа а барзкъа тIера Iодаккха а цхьа дIалигга цIаьг мара дац, йолх йистебаьннача тIехьагIа кулг-юхь йила моттиг яц. Мукъ тIаботтачен Iобоаккхачен цхьаккха механизаци юкъейоалаьяц. Из бахьан долаш бIарчча ди даккъу 4 боахлочо цхьа вагон Iойоассаеш. ХIаьта цхьа вагон мукъ Iобоассабара мах 3 сом 60 кепиги мара бац. Иухьа геттара кIеззига да балхай алапий а. 1952 шера дешт болх бу аз укх базе, — йоах боахлочо Асланов Георге, — цхьабакъда, цIаккха а сай расчетни книжка бIаргадайнадац сона, сона бола беча балхлошта а дайнадац шоай дараш. Расчетни книжкаш завода къахьегама отдела начальника воI. Новиковас бIаргадайтац тхона, бахьа балха нарадаш лохьо, — йоах болхлоша Гвоздиков, Ильинас, Ефремова, Шишхановас, Рубанскаяс, кхыбараша. Из бахьан долаш оахошка фу дахкхьад, доагIар лийса дIахадьвий хац тхона, каст-каста бухгалтере дIаккхача харддаш йов тха, йоах цар.

Из деррига гучадалар кхер воI. Сизова а завода кулгалхой а. Халкъа рузкъа цар бехках довш латт.

С. ШАДИЕВ.

ЦIена доацача гIулакхий лерах

Мукъа болча хана культурни салаIа йиш йолаш бац Наьсарен район ГIаьзе-Коа бахараш. ЛерттIа болх беш яц цитара Муталиев Султана цIагIа улла библиотека. Цо ший бежм хилча дIакъовл из, дарлехача хана хьеала. КIезига да библиотека литература. ДукхагIдола книжкаш тиша да, кIезига ба уж дешараш а.

Цхьанне тайпара да метаргдоацаш да юрта клуб ца хилар. Из бахьан долаш укх тIеххьарча массехк шера кхыметтел кино а хиннадац цига. Бакъда, клубаI заведующи-м ва ГIаьзе-Коа. Вож болх бецие а бетта 60 сом ахча дIа а мийш — тайнна вагIа из.

— Деш хIама доацашехь хIана тел шуна алаппй? — хаьттача укх тайпара жоп лу культотдела кулгалхоша:

— Культура министерствас клуба заведующий ши единица елар района совхов. Царех цхьа единица ГIаьзе-Коана еннай оаха.

— Уйла а яь дайвй оаш из гIулакх? ГIаьзе-Коа клуб ца хилча де хIама хургдий цу заведующена?— хет оаха.

— А—а, вахе-м уйла яьор, — йоах цар, — кхнак замалахьа ГIаьзе-Коана гаьна йоацаш даьттача «Экаженский» совхоза № 1 йолча отделене шурий-товарни ферма доркашта газеташ деша а къахьегама листокаш арахеца а аьнначар оаха заведующи хиннача Муталиева Розайта, це из болх йа а баьб, бакъда, из ферме ахар дIаладаь журнал а е дневник а дац.

Йоацца аьлча Муталиева Розайна деш хIама доацашехь алаппй тайннад. 420 сом да вархI бетта цо дIайийна алаппй. Деш хIама а доацаш паччахьалкхен ахча хьанийде заайй ца хетаж яьнна яле а е кхы бахьан этта яьннале Муталиева «балхара» дIаяьнай. Цудуьва хIанз клуба заведующи лоархIаш Муталиев Махьмад ва, цо дIайиду алапо а. Иштта харцахьа дIа а телаш доадеш латт паччахьалкхен ахча. Хетаргахьа, из ахча кхы теркдоацаш соцаде а, ца доагIаше а дIаденнар из дIатийннарашкара хьаьаккха а деза. Цу деша уйла ца еш IергъаI Наьсарен райисполком.

Геттара во бу болх ГIаьзе-Коарча юххьанцарча школа а. 8—9 шера капитальни ремонт яьц цу школана, классашка столаш дац, ихе-ихх шера басараш хьаххаьза да дIйнаш, парташ, доскаш. БархI шера болх беш цIаккха а Iохьакха нув, сериена пахаш, вахча даккха дог деннадац школа уборщицана. Ший ахчах пйю цо уж хIамаш. Иштта йоаноа я школе хьокхана пособеш, мебель. Районо шерра-шера хьахецаш долча ахчах Аушева лерттIа пайда эца ца хар да из.

Цул совгIа, дешархошшен хьехархошшен каст-каста айхьалавуне воI. Аушев. Яппараш ю.

Шийна ца хIама эца тика тIа ухайт Аушева дешархой.

Цох бокхла латоаш баьннаб. Тика тIа а вахa Аушевна маьхи чкьаьррйи а йийца воагIа дешархо Халухаев Дауд футтаргаьа дешархочо Божев Султана. Из шийна дIахайча школерa вккхаваьа Аушева Вешев. Наносаш дехар дина а юза чу ца куташ, школера дIаваьккхав из, кхаш шие кIира даккхийтад по дешархочуга.

Дисциплина телхаш дола бераш боагIача бесса хьехаш а телаш, кхета ца деш юа. Аушева саьига уттаду, гора лоаттаду, букара а дерважий кулгаш урагI а дахийте лоаттаду. Из метод школерча кхыча хьехархоша дIалнар везаш хиннав Аушев. Юххьанка балха еача хава ший классе дIачу а йийха гора латта бераш дIа а гойта, шита кхетаберхь, дисциплина телхаерам, аьнна Аушевa хьехархочуга Клещева Нина Иваковнайта. Вокхо, ер кхха гIулакх да, из хьехар а деш кхетадергза харцахьа лела бераш, аьлча раьза хилнавац из.

Цул совгIа, цхьанна а хьехархочун даге а ца доалаш шийна кеттар цу воI. Аушевa. Шоллагiча классе чуйеса хиннa Бесаевa Яха кхоллагIча классе хьаккаI ю, цу классе цунна дешалургдоацашехьа. «Йиiг кхетиц, шоллагIча классе юха чуяккха еза из, — шийга аьлча, йолле ара аьнна чехха а яь аравьяккхай хьехархо воI. Клещева.

Шишша класс а лькха йола Бесаева Аминат Божева Надин шоллаксе хьаккхай Аушева.

Дешара болх а дика латтии ГIаьзе-Коарча юххьанцарча школе. Цу хьакъера акташ я Наьсарен райОНО яхаш. Цхьабакъда, царга хьажаш сар вац.

ГIаьзе-Коа латтача гIулакхага хьажа еза Наьсарен райОНО а культура отдел а.

А. АНДАРКОВ.

ХьажкIаши модзи... кхеши

«Фу гIурт ба укхе буацар, — хетадала тарлу е заметка ешачоа, — хьажкIашк модзи, тIадкха кхеши?» Уж кхеш дагаехача мара со-м карагIа мича веал. Цунах оаш тамаш а гIа мича веал. Цунах оаш тамаш а ергаьц доачча тайпара из дIадийцача:

1965 шера декабрь бетта кхойттлагIа ди дар из. Бийсанна 12 сахьат доаллаш балхара цIакхаьчар со. Шерттига ниI а йийла вта чу со дIачуваьлча цхьан галех ког дIа а кхийтта Iовожа иелар со, Iе ца кхетар духьа ши кулг Iовкоадешие а —шоллагIча галех батт дIакхийтар са. Уж фу галеш да ховрг ма дий сона, аьнна, цIен шиI аз хьайийлача сона бIаргабайра цIа дизза мелтеш тIа, вестона тIа а кIал а, мутIара гIанташ а отталь цар тIа баллаш хьаьшийн, малара юхе лохача гIанча тIа вищка дIа тIа а тайжа тхьайса агIаш са цIен-ланен. Кхерраш, дIенана хьасома а яьвха хаьттар аз: ерадг фу хьаьний ба, уж галеш акхар да мотт сона. Са хаттараш доацца хоаддар духьа цIен-напас хьарххоьдадир сога 1965 шера 11 декабре араданна «Грозненский рабочий» яха газет. Цу тIа кIайча хьахата тIа Iаржача элпаша кела техадар: «Респотребсоюза заготсбытбаза колхозашнарен, совхозашнарен, бохача нахагарен закупочни маьхех хьажкIаш, модз, дуга, бIараш, гидуаргаш, кхеш, Iажаш ийбу. Хотта укх адрессах: Грозный, Курская ул. № 8 йолча трамвайца «Лабораторная» яхача остановке кхаччалца. Телефон: 3-37-28.

ХIапа оаш кхета ма дой из гIулакх. Дийттлагiча декабре балхара мукъа валийтар со, аз зехарох. Цул тIехьагIа хьаьнех цхьа викка а ийца вахар со лаккхехьа хувацча адресах. «Кхеш дIаэций?» аьнна хаьттар оаха. «ХIанз эцац. тIехьагIа цаI хургда» лоацца жоп делар тхона. «Мала дIаэциргья аьлча—«каст-каста аха шо, ховрган тоана» — йоахар. Объявление еппа ши бутт баьннаб. Цу ника бетта со волча Наьсарера цу кхешта тIехьа баьхна бархIазза хьаьший хиннаб. Бакъда, газетага из хоам бенначун чотах цар хьали Iоа бу никъ балоре хьосте а варгIата вальнна хургвар со. ХIаьта а респотребсоюза кулгалхоша жер тIа боалабе мег уж, хьанйе еза юрта боахама продукташ маьагIаш я ца хьакаш наха хьоказе а зеваш а дераш.

Х. АМДИНСКИЙ.

Доазол дехьара

⊙

ВОШАЛ ДОЛЧА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ МЕХКАШКА

ДегIауханд хоалуши йоагIа Загреб яха къаьна югославски гIород. Укх тIеххьарча шерашка цига хьаьнннай керда Загреб аьнна цIи енна кердача гIишлой йокха поселок.

Сурта тIа: кердача районе. ЧТК—ТАСС сурт.

⊙

Дунен масса а миIингера

СОВЕТСКИ КОСМИЧЕСКИ ВЫСТАВКА ТОЛАМ

ТОКИО. «СССР-в космос караерзар» яхача Саппоро 13 февраль дIакъайлача выставкага хьежар 30 эзар гаргга японец. Цул хьалхагIа цун экспонаташка хьежар Токио, Китакюсю, Осака яхача городашка бола нах. Японе болх беш выставке баьккхача шие бетта ерригга а цига хиннаб 200 эзар совгIа саг.

Къаьстта тIоагIа аьттув болаш яр выставка Токио. Японски столице соахка ноябрь бетта из оттальча хинна цига нийсбелар космонавташ Андриян Николаев Валентина Терешкова. Выставке баьхкараштa хьалхашка лекци йийшар советски космонавтaшa.

Кхы цул кIеззигагIа аьттув болаш хиддар Саппоро хьайийла выставка а, яхаш дувцар цун директора В. М. Федорова ТАСС-а корреспондентаца шие къамаьл деш. Советски Iилмо керда толам баьккхалга — Бетта тIа кIаьлда Iохайначен Бетта тIехен суртaш Лаьттан тIа Iочуденнaчен «Луна-9» яхача автоматически станцеца толаме эксперимент аьлга деррига дунена дIахезача довешка къаьстта а дукха нах баьхкар выставке. Цар массане а доаццаш доахар тхона. Из тайпа выставка отталарх баккад оалаш дукха письмош ккхаьйт тхога японцаша, аьнар В. М. Федорова.

РУМЫНЕ ЦСУ ХОАМ

БУХАРЕСТ. РКП XIII-ча съездо 1960—1965 шерашка халкъа боахам дегIабоалабаваа отталь нертера дехкар толаме кхоачашдаьд. Йоах кепа теха арабаьннача Центральни статистически управлене хоама тIа. Шера юкъера лаьрхIача промышленни производство дегIаяра темпаш 14,5 процент хилар директиваша лаьрхIа хиннача 13 процента меттел. Ялх шера болх бе йолаенай 500 совгIа керда промышленни предприятие нехи. Промышленностева къахьегама оесатзе 61 процент лаккхъенай, продукции яккхаса дIайода мах 16 процент лохбеннай.

1965 шера промышленни производства иале 103 процент кхоачашьбай: промышленни продукции даьрa боахам лаккхбеннаб 1964 шерашца нийсбича 13.1 процента 1959 шерашца нийсбича 2—2,5-зза.

Планах лаьрхIа хиннa производство дегIалоя темпаш материально-технически базага хьежа вIашагIехьа ца яхар бахьан долаш, йоах хоама тIа, ялх шера юртбоахама продукци дукхагIа яккхара отталь хинна дехкараш дизза кхоачаш ца деш хиеад. Иштта йиза кхоачашъялкн юрта боахама химизаци, ирригаци, механизаци яра задачеш а.

Къаман доход дегIаяре вIашагIехьаяьккхар халкъа вахара боарам дIахо лаккхбелга. Реальни алапи 35 процент дукхагIа хиннад. Паччахьалкхен ахчан чотах хьаьнний 270 эзар квартира, гражданий шоай ахчах — 530 эзар цIа, дукхагIча дакъе эрташка а деш.

1966 шера 1-гIа январь тIакхоачаш йоха нах 19 миллион саг гаргга хилар.

СОВЕЩАНИ-ТИЙША БОЛХ

ХАНОЙ. Вийтта миллион сагах латтача Къулбехьен Вьетнама халкъа цIерах Къаман кортамукъален фронте хьадда харцахьа лоарI американски империалисташен сайгонски марионеткашен Гонолулу динача совещане вIашагIбелад тийша болх, йоах укхаза кепа теха араьяккхача Къулбехьен Вьетнам мукъалехкара Къаман фронта Центральни Комитета заявлене тIа. Гонолулу хиннача президента Джонсона а Тхиеу Кии яхача сайгонски марионеточни кулгалхой а совещание, йоах заявлене тIа, цхьатехкар, вIашагIехьийтта Штатий Къулбехьен Вьетнамера агрессии тIом дIахо баьа лорхIаш а хIаьта царна чулаттараш даьхен хьаштаяшца дIахо а бахар е дага болаш а хилар.

ГЕРЗАЦИДАРА НИЗАШ СОВДОАХ ПЕНТАГОНО

НЬЮ-ЙОРК. Вьетнамера тIом шор а беш, ВIашагIехийттача Штатиша совдоах шоай герзацара низаш. Пентагоно 13 февраль хьаккхайнадаьд, США герзашнарча низашка цхьоалагIча январе 2.847 эзар — соахка цхьоалагIча январе хиннaчул 200 эзаргнал совгIа саг мар аьнна. ХIана бетта-бетта американски эскаре тIаххьех 40 эзар гаргга къона американец. ЦхьоалагIа шоль тIаккхоачаш американски герзашнарча низашта кхы а 150 эзар саг тIаккхетаргва аьнна хетам я Пентагон.

КАИРЕРА СОВЕЩАНИ

КАИР. 13 февраль. Укхаза хьайийнай вIашагIIехьийттача египетски-иракски политически кулгала — ОАР-ан Иракан юкъера барт тIоагIбари цхьоагIо вIашгIехьлаьккхари духьа вIашагIIехьелача организаци кхоалагIа сесси. Переговорашка дакъа лоацача египетски оагIорна керте латт президент Гамаль Абдель Насер, иракскичoв — президент Абдель Салам Ареф.

Газеташа яхт, каноеци переговорашка дакъа лоацараша дуццарга IарбиЙ барт-цхьоагIони блокех дIа ца кхетава политически дешаш. Аравийски ах гIайрен къулбехьара гIулакхаш Къилбаседан Иракера гIулакхаш, кхыйола проблемаш.

ХЬАЛЕХА БОМБА КОРАЙОАГIАШ ЯЦ

ПАРИЖ, 14 февраль. (ТАСС). Йоаль водородни бомба 27 дийнахьа лийлачул тIехьагIа американски командоване лаьрхIад из хьалахара ду долла хIана юххьанца дена юхаволаделга. Франс Пресс яхача агентства хьахоит, шийберта тIа ядерни бомбаш а йолаш хинна США ВВС стратегически бомбардировщик еха вIашагIъьннача Паламареса районерча испански бердийстерча фуда бух квадратех тахка кемаш лаьрхIа йола лехара командаш юха а йолдена хилар.

Хи кIал гIолла делача кемай, гучох, вIашгIехьдаьннадан бух тIа дегабуалера металлически хIама хилар приборашa хьахьеккхач моттиге бомба лаха.

ХьалхагIа дIахайта мехкдара, из доккха зулам даьннача районе радиоактивни заражени хиннай «Фигаро» яхача газето хьахойтаж махкдара, из доккха зулам далар бIарга а дайна, цу сахьате самолет Iоежача моттиге вахa хиннача испански къоначa архитекторах Роберто Пуигах радиоактивни облучени кхийтай. Цу газета корреспонденто ладу Пуига фу хиннад хара хIанз а тIехьа тохкам беш латтилга. Цо корреспондентага аьннад: «Аз американски командоване а, хIаьта иштта испански правительство а бехкеш бахаш бoача наха хургболаш кхерам цу районе бахача наха ца боамхаш цар сов дукха ха дIаяхийта хиларахь».

УЗБЕКСКИ ССР. Кердача, оасарле лакха йолча оборудованеца кийчъеш латт Шахрисабски консервни завод (Кашкадарьински область). ХIанз вIашагIъелла кийчъеш латт техастда дара йола автоматически линии. Оборудовани кийчъьвй венгерски «Ланнг» яхача фирма.

Сурта тIа: керда автоматически линии вIашагIъелла кийчъеш боаха.

Б. Мазура сурт. ТАСС фотохроника.

АФРИКАНЦАШТА ДУХЬАЛАРА РЕПРЕССЕШ

ЛОНДОН. Расисташа африканцашта духьала еш йола репрессеш Къулбехьен-Африкански Республике гIолла дIаерзаш латт.

Иоганнесбурга цхьан африкански пригородe 12 февраль юхь а цхьатарра лах дувцаш я фервурдовски полици.

Рейтера корреспондента беча хоамах, 1300 совгIа полицейскe дакъа а лоацаш хиннача цу операце 900 совгIа африканец лаьцав.

АНГЛИЙСКИ АВИАСПЕЦИАЛИСТАШ ТIАХЬЕХАШ ВА СМИТ

ЛУСАКА. Селсбере хеца теха араьяккхай Замбе латтача английски ВВС-ера ведда кхоъ авиаспециалист хIанз Къулбехьен Родезе ва, яхаш йола заявлени.

Заявленех гуш да, Англе ВВС-а бIуннаш латташ мел долча Африка махкашкара летчикаш тIаозара камиани Смита агенташа дIайодаль хилар.

РЕЙН ХЬАРСАМ ЧУРА АРАДАЬННАД

БОНН. Укх тIеххьарча кIиранашка Бонна районе Рейн кхоаза Iаьржа а денна хьарсам чура даьннад. ШIаьхха а хий тIадаьннад малхбузенгермански столица хи йисте гIолларча даьхьа тIа. Хий гаргакхаьчад бундестаг чуйолча дIацена а Рейне йисте гIолларча кхыча дIацента а.

КАСАБЛАНКЕ ЯЬННА ЦIИ

РАБАТ. Город Касабланкага гонахье сендак яьннача йоккхача цIаро 600 гаргга цIаш дах тикеш йоагаль дIаьвккхай. Ветъ эзар гаргга саг чувоха цIа доацаш висаб.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

УНАХЦIЕНА КХУВ БЕРАШ

Хьалха деша хьедоагIаш махилара «сай доалахьарча боахамга а хьеже» дIадоладу аз сай балха ди. Классашка, кабинеташка, мастерскешка а хьеже спортивни залa чу вода. Укхаза сапаргIат доал са. Дукхачь бераша шоай могашал чIоагIъю, сакъера цу зала чу.

Хьалха юкъера школаш чухинна зIамига цIаьгаш дага доххаза Iап. Спортивни зал яцар, физически кхетаж дин болча квалифицированни хьехархоех дувна дезал, лоацца аьлча, цхьаккха а спортивни бехк йолабацар школашка.

ХIаьта хIана езап вIаццIархьача цIенешка улл школа, спортивни зал а я тха. Хувцадейна эргалальнад тха спортивни вахар.

Спорта бера безам тIабахийта, физически культурана уйла тIаерзае низ кхоачаргба дукхьал ший предмет дика довзача, тренировочни занятеши уроки методически лерттIа вIаштIехьъаккха ховча хьехархочуи. Иштта балх бир тха школе Л. В. Касьянинас, Е. А. Задорожне, Л. В. Гордеевас.

Школе деша бахкача хьалхарча шера нийса ала, кхунабака, бургаша кхувса, шуша тIагIолла лела, хIаьта иштта кхыйола упражненеш Iомаю дешархошта. ТIаваха кхоалагIча классе берашта баскетболи волейболи йоалийт Зоя Васильевна Морозова.

Эттара аттагIа дола бургаш хIахьа телари леладри Iомаду берашта.

Пхелагiча, ялхагiча классашкарча физкультура урокашка массе оагIорахьара физически кийчбу дешархой. Цунца цхьана кердадовхаш кхы а дикагIа Iомадайт хьалха воказйта баскетболах, волейболах ловзар, кхыдола спортивни ловзараш, Iомайт керда приемаш. Яхье дакъа доалача 5—8 классашка деша ягIача йийгийи кIаьнкийи тактически мышлени хилийта гIерт хьехархо.

Деррига а урокашка ле кхоавергиан, цудуьва спортивни секцешка боах бар дукха классашкара внеклассни занятеш яра ший ниа а ха а кхац воI. Морозовас.

ХIанз школе болх беш волейболах, баскетболах, футболах, тенниcах, яйгача атлетикaх ийтта спортивни секци я. 5—11 классашкара ши бIаь совгIа дешархо ва цу секцешка дакъа лоацаш. З. В. Морозова йоацаш цу секцешта кулгалдеш ба ВЛКСМ райкома секретарь В. Потопов, «Сунжанефта» НПУ физорганизатор В. Иванченко, общественни инструкторaш — дешархой В. Кузин, П. Рыбалко, Л. Кравченок, А. Бругзин, кхыбараш.

Яйгача атлетика секце 1965 шера кхоалагIча спортивни разряда кхх. катирхой хьалхара разряд йолаш цийтта, катирхой шоллагIа разряд йолаш ийс спортсмен кийчъяь.

Городен республикен яйгача атлетика яхьашка дакъа лоацаш хиннача тха дешархоша призовой моттигаш яьцар.

Района сборни командана республикански спартакиаде дакъа лоацаш хиннача тха кхаь йийгто — Г. Орловас, К. Лагутинас, Л. Кравченкоа республике хьалхара моттиг яьккхар.

Кхо шу да тха волейболисташна районе хьалхара моттиг лелаш. Лоадахача кIиранлийнахьа цхьаьха а кубок ера пар школана. Царел тIехьадисац шаIа бераш а. Цар кубок а тха школе я.

Лоацца аьлча, цаI яхь дIахьоц районе тха спортсменаша дакъа ца лоацаш.

Иштта ерригача спорта видех районе хьалхара моттиг яьккхай 1965 шера тха Карабулакски юкъерча школа.

Вацъалийтац школе туризм а. Шерагара шерага дукхагIа а йоаккхагIа а хул маршруташ.

Техникае ала йиш я тха школе физкультура лоархIамера предмет хилар.

Иштта коммунизм хьалхьергйола къона тIехье къахьеган бежаш, дахара моральни кхеташ болаш кхеерал совгIа дегIа укхацIена, низ болаш хилийта а берригa низ тIабохийт тха школа хьехархой коллективо.

М. ФРОЛОВ,
Карабулакски юкъерча школа директор, РСФСР-а заслуженни хьехархо.

ЛадувгIа

17 февраль. 1966 шу.

РАДИО: 8.20 — Нохч-ГIалгIай лаьтте деладарно (гIалгIай метталa). 8.45 — РВ—23-и УКВ цхьоалагIча программе гIолла ешараш. 8.48 — Горсете гIолла хоамаш ешараш. 7.10—«Грозненский рабочий» Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — Передачий программа. 8.10 — «Сердалo газета оагIонаш тIаро. 8.20 — Концерт. 8.45 — «Къона тIехье» (эрсий меттала). 16.00 — Къамаьл яу Малгобекски общественни радиоредаце (эрсий меттала). 16.35 — «ДегIайоагIа предприятей материально-технически база» беседа (гIалгIай меттала). 17.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 17.15 — «Шоана, юрта боахама къахьегамхой» яха концерт. 17.48 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

УКВ: 9.00 — «Шера я хьо, хьомсара Росси» яхача илли концерт. 9.42 — «Иллеш оал Ткаченко Нинаьс» яха музыкальни передача. 10.22 — «Шера парусаца» яха Щедрина соната. 19.00— Казахстана пхьалларxойн художественни коллективий концерт. 19.30 — «Са сесага мар» яхача спектакль монтаж (нохчий меттала). 20.29 — «Укрощение строптивой» яха Шебалина опера. 22.40 — Фортельяно дIалокха Щедрина соната.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.25 — Телекхоамий кердадараш (гIалгIай меттала). 18.35 — Берий бешара репортаж гIалгIай меттала). 19.00 — «Нарт Сослан» Кхилбаседа-ХIирий тенцни театра спектакль. 20.05 — Бийса сетийна хилла шуч. бераш! 20.15 — «Дийна клеткa» яха Галами-Iилма темашна йола беседа. 20.30 — Телехоамий кердадараш. 20.45 — Советски кино дакагIа дола фильмаш. «Иван Грозный» яха художественни фильм (шоллагIа гIай меттала). 19.00 — «Нарт Сослан» серия).

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Цеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктохама секретара—2-45-48; партийни вахарен, промышленни, юртбоахама, культурах, письмой отделий—2-25-72; корректорaне — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательствей типография, Революции проспект 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05020. — Заказ № 813.